БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ! 43-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 90 (11077) | 1966 оной апрелиин 14, четверг | Сэн 4 мүнгэн

Баатар алхамаар урагшаа!

...ЛАС ХОЛЫЕ зо-...ригшо золтой, бу-... маные hэтэлэгшэ ...гээд хэлсэдэг. Би-...олые зоринобди, гэ-...гэрэлтэ коммуниз-... орьёл өөдэ бата ...маар дабшанабди. Совет коммунистнүүдай парти, агуу ехэ Ленинэй пар-... XXIII дугаар съездынгээ сэдьхэл ...шиидхэбэринүүдээр холые зориhон энэ ...манай шэнэ элшээр гэрэлтүүлээ, урма зо-...римнай шэнэ ошоор бадаруулаа.

...партийна съезд үнгэрhөөр нэгэ хэды хо-... Съездын мартагдашагүй арбан үдэр-... тэрэнэй үндэр дуугаар абтаhан шиидхэ-...нүүд совет хүн бүхэнэй, бүхы түрүү хүн ...нэй ухаан бодол, зүрхэ сэдьхэл суран-...этээр мүнөөшье татаhан зандаа. Үргэн ... Эхэ ороноймнай алишье зүгтэ, алишье ... тохойдо улад зоной хөөрэлдэхэ зүйл, ... сэдьхэлэйнь hонирхол — съезд, съезд. ... Съездын шиидхэбэринүүд — манайл ...хэ, хүсэжэ ябаhан шиидхэбэринүүд. ... хэрэг — манайл хэрэг гэжэ совет хү-... дабтан дабтан мэдүүлнэ, үнэн зүрхэнhөө ...сана.

...Коммунис партиин XXIII съезд совет ара-...шэн габьяата ажалаараа, оюун бэлигээ-... ажаhан али бүхы илалта дүнгүүдые сог-..., коммунизм байгуулха мүнөөнэй шатын ...зорилгонуудые тодорхойлhон байна. Ара-... ажахые улам саашадань хүгжөөхэ амин ...hудаhан — шэнэ табан жэлэй түсэб ту-... XXIII съездын Директивэнүүд эдэ зорил-...нүүдэй дунда эгээл шухала hуури эзэлнэ. ...коммунизмын материально-техническэ үндэ-...hуури байгуулха хэрэгтэ шэнэ шата дабан ...а, нийтын үйлэдбэриhөө абтадаг ашаг ...эрид ехээр дээшэлүүлхэ, ажалшадай ...ал байдалые бүри баян дэлгэр, хүхюун ...алтай болгохо гэhэн зорилгонууд партий-... съездын Директивэнүүд дотор хараалаг-...

...промышленностиие улам саашадань нилээд ...ойгоор дэбжээхэ, хүдөө ажахые найдам-...түргөөр хүгжөөхэ, энээнэй ашаар арад зо-... ажабайдалые бад байса hайжаруулха гээ-...табан жэлэй түсэбэй экономическа гол зо-...мүн гээд парти тоолоно. Энэ зорилгые ...уулхын тулада эрдэм, техникын hүүлшын ...шэнэ туйлалтануудые бүримүhэн хэрэг-..., бүхы нийтын үйлэдбэриие индустриаль-...ха замаар хүгжөөхэ, тэрэнэй ашаг үрэ ...ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ шухала гээд съездын документнүүд соо эли тодоор хэлэгдэнэ.

Шэнэ табан жэлэй турша соо нийтын үйлэдбэри, национальна доход хурдан түргэнөөр улам ехэ болохо байна. Жэшээлхэдэ, промышленна продукциин хэмжээн нэгэ хахад дахин тухай, национальна доход 38—41 процент ехэ болохо юм. Парти хадаа урдынхидаал мэтэ хүндэ индустриие, үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилгые булюу түргэнөөр хүгжөөхэ зорилго табина. Тиихэ зуура хэрэглэмжын зүйлнүүдые бүтээдэг hалбаринуудые хүгжөөлгэдэ энээнhээ урда тээхиhээ hураггүй ехэ зөөри зөөшэ хэрэглэгдэхэ гэжэ хараалагданхай.

Хүдөө ажахые найдамтай түргөөр хүгжөөхэ асуудал мүнөө үедэ тон ехэ удха шанартай. Директивэнүүд дотор хараалагдаhанай ёhоор, хүдөө ажахыhаа абтаха продукциин хэмжээн энэ табан жэлдэ урда табан жэлэйхидэ орходоо жэлдээ дунда зэргээр 25 процентээр дээшэлхэ байна. Манай колхоз, совхозууд энээнэй урда тээхи табан жэлэйхидэ орходоо хараа байса олон трактор, автомобиль, хүдөө ажахын машинануудые, нилээд ехэ минеральна үтэгжүүлгэ, электроэнерги абаха, хэрэглэхэ юм. Город болон хүдөө нютагай хоорондохи горитой илгаануудые дабан гараха, хүдөөгэй хүн зоной ажабайдалые городойхидой ажабайдалда бүри дүтэрхы болгохо гээшэ табан жэлэй айхабтар шухала зорилго болоно.

Бүхы юумые хүнэй аша туhада зорюулха, ажабайдалыень улам hайжаруулха гэhэн хараа бодол съездын бүхы материалнууд, табан жэлэй түсэб дотор толотомо мүр татан гарана. Теэдшье манай парти, Совет гүрэн хэр угhаа хэйшо ажалша зоной байдал hайжаруулхын, тэдэнэй зол жаргалтайгаар ажаhуухын тулада саг үргэлжэ анхарал хандуулдаг байгаа, мүнөөшье хандуулна. Энэ хараа шугам шэнэ табан жэлэй түсэб соо яашагүй эли тодоор баримталагдана. Хүн бүхэн дээрэ тоолон гаргахада, ажалшадай бодото олзо 1,3 дахин тухай ехэ болохо байна. Хүдэлмэришэд, алба хаагшадай салин хүлhэн дунда зэргээр 20 процентhээ бага бэшээр дээшэлхэ, хамтын ажахыhаа колхозниигуудай абадаг мүнгэн, боро бодолой олзо 35—40 процентээр ехэ болохо юм. Гэр байрын барилга 1.3 дахин үргэдхэгдэхэ, шанарынь hайжарха байна. Табан жэлэй турша соо хоёр үдэрэй амаралтатай хүдэлмэриин недели тогтоогдохоор хараалагдана.

КПСС-эй XXIII съездын Директивэнүүдэй ёhоор, эрдэм наука, арадай гэгээрэл, элүүрые хамгаалга, арадай соёл культура болон искусство улам саашадаа hалбаран хүгжөөгдэхэ, бүхы зоной эрдэм бэлиг үнгын сэсэг мэтэ hалбарха.

Түрэл партиингаа съездын материалнуудые шудалжа, hайшаажа байхадаа, Буряад ороноймнай коммунистнууд, бүхы ажалшад шэнэ табан жэлдэ баатар алхам хэхээр сэхэлдин зориглонхой. Энэ үедэ республикымнай үйлэдбэрилгын хүсэнүүд хурдан түргэнөөр хүгжөөгдэхэ, улад зоной ажабайдал, соёл культура нилээд дээшэлхэ байна. Промышленна үйлэдбэриин хэмжээн энэ хугасаа соо 1,5 дахин ехэ болохо гэжэ хараалагдана. Гүрэнэй зүгhөө улам ехээр үзүүлэгдэжэ байгаа туhаламжын ашаар, бүхы ажалшадай сухаришагүй хүсэлэл оролдолгоор хүдөө ажахымнай хүгжэлтынгөө шэнэ шатада гараха жэшээтэй. Жэл бүри дунда зэргээр 38 процент үлүү ехээр орооhо таряа хуряадаг болоходоо, мяха —28 процент, hү—32 процент, нооhо—28 процент ехээр абадаг болоходоо, хүдөө ажахымнай ямар горитой алхам хэхэнь гэээшэб! Иимэ зорилгонуудые имагтал совет хүнүүд бэелүүлжэ шадаха эршэ хүсэтэй, урма зоригтой.

Шэнэ табан жэл—бүгэдымнай зохёон табиhан түсэб. Энэ түсэб бүхы совет обществын хэрэглэмжэ болон зорилгонуудhаа бүридүүлэгдэн табигдаа. Зүгөөр табан жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ совет хүн бүхэнhөө, нийтын хэрэгтэ тэрэнэй оруулха хубитаhаа сүм дулдыдаха байна. Ушар иимэhээ партийна съездын шиидхэбэринүүдээр зориглоhон хүдэлмэришэд, таряашад болон интеллигентнэрэй эдэбхи хэшээлые зүбөөр толгойлхо, мүнөө үедэ ажахынуудай урда табигдажа байгаа зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ тэдэнэй хүсэ шадалые элсүүлхэ, ленинскэ партиин сэсэ мэргэн политикые хүн бүхэндэ тайлбарилан ойлгуулха гэээшэ партийна, советскэ, профсоюзна организацинуудай, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй нэрэ хүндын хэрэг болоно.

Совет орон коммунизмын замаар бата найдамтайгаар урагшаа дабшана. Иимэ hайхан үе сагайнгаа эрилтэдэ хүрэмөөр лэ ажаллаял, нүхэдүүл! Шэнэ табан жэлэй түсэбые нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхын түлөө шэнэ эршэ хүсэтэйгөөр тэмсэел!

КПСС-эй обкомдо, БурАССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

МАЛШАДАЙ СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНДЭ ШАЛГАРАГШАД

Мал ажалай продуктнуудые абалгые, гүрэндэ худалдалгые ехэдхэхэ талаар республика дотор дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй 1966 оной нэгэдэхи кварталай дүнгүүдые хаража үзөөд, КПСС-эй обкомой бюро, республикын Министрнүүдэй Совет нигэжэ тогтообо:

1. Республикын Министрнүүдэй Соведэй болон КПСС-эй обкомой дамжуулгын Улаан туг 400 түхэриг нэгэдэхи зэргын мүнгэн шантайгаар **Хориин аймагта** барюулха. Энэ аймаг гүрэндэ hү худалдаха кварталай түсэб 120 процент, мяха—273 процент, үнгэдэ—330 процент дүүргэжэ, нёдондоной нэгэдэхи кварталайхиhаа мал ажалай продуктнуудые худалдалга эгээн ехээр дээшэлүүлhэн, эбэртэ бодо мал, хонидой тоо толгой олошоруулха түсэбөө үлүүлhэн байха юм.

2. Хоёрдохи зэргын мүнгэн шан—250 түхэриг **Загарайн аймагта** барюулха. Энэ аймаг гүрэндэ hү худалдаха түсэбөө 105 процент, мяха — 149 процент, үндэгэ — 151 процент бэелүүлhэн.

3. Гурбадахи зэргын мүнгэн шан—150 түхэриг **Түнхэнэй аймагта** барюулха. Энэ аймаг гүрэндэ hү худалдаха түсэбөө 109 процент, мяха — 142 процент, үндэгэ—182 процент дүүргэhэн.

4. Гүрэндэ мяха, hү, үндэгэ худалдаха түсэбөө бэелүүлээд, үнгэрэгшэ жэлэй тус кварталайхиhаа эдэ продуктнуудые нилээд ехээр абаhан **Прибайкалиин, Улаан-Үдын** болон **Кабанскын аймагуудай** hайнаар ажаллаhые тэмдэглэхэ.

1966 апрелиин 5 — САБШАЛАН hАЙЖАРУУЛХА hАРА — 1966 майн 5

ХЭЛСЭhЭНИИНЬ ХЭЛЭНДЭЭ

Сабшалан hайжаруулха hара! Энэ үедэ ехэхэн хүдэлмэри хэгдэхэ ёhотой гэжэ мэдэгдэнэ ха юм. Үбhэ ногооной ургадаг газарые hайнаар үтэгжүүлхэ шухала. Тэрэниие уhалаагүйдэ аргагүй. Ондоошье хүдэлмэри хэгдэхэ зэргэтэй. Хэрбээ ажахынууд сабшалангаа ургадхажа, ургажал hайнтай болгожо шадаа hаа, адууhа малдаа нёдондонойхиhоо нилээд ехэ үбhэ бэлдэжэ абаха аргатай.

Энэ хүдэлмэриин ямараар эмхидхэгдэжэ байhаниие шалгахадаа, газетымнай нүүдэл редакци Хяагтын аймагай «Дружба» колхоздо ерэhэн байгаа. Мүнөө жэлдэ тус ажахын сабшалан, таряалан дээрэ 15 мянган тонно наг шэбхэ гаргагдажа тараагдаха юм. Сабшалан hайжаруулха hарын эхилhээр олохон үдэр үнгэрөө. Теэд энэ колхоздо юун хэгдэhэн байнаб? Энээн тушаа артелиин түрүүлэгшэ нүхэр И. П. Асеевэй хөөрэhэниие шагнаябди.

— Наг шэбхэ зөөлгэдэ оньhожоруулагдаhан гурбан отряд ажаллажа байнхай. Сабшалан дээрэ тиимэ ехэ шэбхэ гаргагдахагүй. Хэгдэhэн ажалнайшье бага. Ажалдамнай hаад хэхэ юумэн үзэгдэжэл байдаг. Тиигээшье hаань, хүсэлхэл бэзэбди. 15 мянган тонно шэбхэ зөөлгые, адагаар бодоходо, хорёод хоногой туршада дүүргэхэ байхабди,—гээд Иван Перфильевич хөөрэнэ.

hанахада хамаг ажалынь ехэл хүнгэнөөр бүтэхэ шэнти. Оньhожоруулагдаhан гурбан отрядта хоорботой 7—7 трактор үгтэхэ байна. Үдэртөө 750 тонно наг шэбхэ зөөгдэхэ аргатай. «Иигэжэл ажаллахабди» гэжэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд мэдүүлнэ. Артелиин главна агроном нүхэр Кузнецовашье энээниие лаблана. hайн лэ гүб даа, ажалынь богони болзорто эмхидхэгдэбэл, бүришье hайн! Теэд эдэ үдэрнүүдтэ ямар ажал хэгдэжэ байнаб? Хэлсэhэниинь хэлэн дээрээл гэхээр. Колхозой хоёр отделенидэ нэгэшье трактор наг шэбхэ зөөлтэдэ гараагүй. Ашаа тээдэг машинань эбдэршэнхэй. Хоёр отделенидэ ажалай урагшаа ябаагүйдэ, энэ үдэр адагынь 400—500 тонно наг шэбхэ зөөгдэхэ байгаад, юуншье хэгдэбэгүй ха юм даа. Хабарай нэгэ үдэр тиигэжэ миин хосорбо.

Колхозой гурбадахи отделенидэ ажалладаг оньhожоруулагдаhан отряд ямараар хүдэлжэ байнаб? Колхозой хүтэлбэрилэгшэд эндэл ажалынь эмхитэй гэлсэhэн байгаа. Отделениин агроном Серафима Яковлевна Максимоватай хөөрэлдэхэдэмнай:

—Үдэртөө 300 тонно наг шэбхэ зөөхэ аргатайбди. Теэд мүнөөдэр бирагдаагүй, үсөөн трактор хүдэлжэ байна,—гээд хэлэнэ.

Хоорботой 6 тракторай орондо оройдоо хоёр трактор хүдэлнэ. Зөөхэ газарынь холохон. Луговод Прокоопий Жарниковай сабшалан дээрэ 600 тонно наг шэбхэ зөөгдэхэ байгаал; түрүүшын үдэр хоёрхон лэ трактор хүдэлөө. Энэ үдэр миил 50—60 тонно шэбхэ сабшалан дээрэ гаргагдаа.

Наг шэбхэ зөөлгэдэ тракторнуудай үсөөн табигдаhан дээрэhээ механизатор Василий Колодиной погрузчик мүртэйгөөр ашаглагданагүй. Нэгэ тракторта шэбхээ тээжэрхёод, нүгөөдэ тракторайнь эрьежэ ерэтэр 30—40 минута соо ажаллангүй хүлеэхэ баатай болоно. Зүгөөр энэ үдэр сабшалан дээрэ үтэгжүүлгэ зөөлгэдэ хэрэглэгдэхэ тракторнууд ондоо хүдэлмэридэ хабаадуулагдаhан байгаа. Үшөө нэгэ автомашина—самосвал ажаллаха байгаад, тэрэнь хаана байhан юм, бү мэдэе! hоргоо колхозой конторо эрьежэ ерээд, главна агроном нүхэр Кузнецоватай хөөрэлдэхэдэмнай: «усэгэлдэрхэн хэлсээ hэмнайбди. Автомашина эльгээгдэхэ аад, ошоогүй ха юм даа» гээд гэмшэнэ. Иигэжэ нэгэ үдэр ажаллаад, нүгөөдэ үдэрынь юушье хэнгүй байха болоо hаа, ямар ажал бүтэхэб. Хэлсэhэниинь миин хосорхо бэзэ. Иигээд хабарай тарилгын хаhа орохонь. Тиигэбэл наг шэбхэ зөөжэ үрдеэгүй байтар, хамаг техникэнь тарилтада гараха болохо бшуу.

Энэ hара соо hайрам тогтоохо, газар уhалха талаар ехэ хүдэлмэри хараалагданхай. Сухэ мүрэнэй эрьедэ насосно станци табигдажа, Цагаан арал дээрэ хэдэн зуугаад гектар сабшалан уhалжа эхилхэ аад, насосынь бэлэн бэшэ байшоо.

Тэрээнhээ гадна, сабшалан hайжаруулха хүдэлмэридэ гол түлэб хабаадалсаха хүнүүдэй—луговодуудай дунда ямар хүдэлмэри ябуулагдаhан байнаб? Энэ жэлдэ юу хэхэ байhаниинь тэдээндэ ойлгуулагдаа гү? Үшөө үгы. Тэдэнэй урда тодорхой зорилго табигдаагүй байhаар. Зарим луговодууд хайшан гээд сабшалан дээрээ ажалаа эмхидхэхэб, хэды тонно наг шэбхэ гаргагдажа тараагдахаб—тэрэнээ мүнөөшье хүрэтэр мэдэнэгүй.

Колхозой хоёрдохи отделениин луговод Дондоп Тучинович Ямпиловай хүтэлбэрилдэг звенодо мүнөө жэлдэ 188 гектар сабшалан даалгаха гэгдэhэн. Теэд мүнөө хүрэтэр тэрэ газарынь хэмжэгдэжэ үгтөөгүй байhаар:

— Мүнөө жэлдэ минии даадаг звеногой газар бага болоо. Урдань даажа байhан сабшалангhаамни нилээд олон гектарынь колхозниигуудта хубаажа үгтөө. Тиимэhээ даажа абаха газараа дахин хэмжүүлхэ хүсэлтэйб,—гээд нүхэр Ямпилов мэдүүлнэ.

«Дружба» колхоз уhалагдадаг сабшалан ехэтэй, хамта 1380 гектар бии. Хэрбээ уhалууриин системэнүүдэй hайнаар хэрэглэгдэжэ, сабшалангынь хэдэ дахин уhалагдаhан, үтэгжүүлэгдэhэн байбалнь, энэ ехэ газарhаа гектарай 18—20 центнер үбhэ ногоон абтаха. Теэд энэ арга боломжонь лажа хэрэглэгдэнэб? Бирагданагүй. Үнгэрэгшэ жэлдэ уhалагдадаг сабшалангhаа га бүриин 18 центнер үбhэ абаха түсэбэй орондо оройдоо 12 центнерhээ үлүүхэниие хуряагаа. Газараа муугаар уhалhан дээрэhээнь зарим звенонуудай ургаса гандаhан. Жэшээлхэдэ, Дондоп Ямпиловай даадаг участогhаа гектарай миил 6 центнер үбhэн абтаhан. Энэ хүмнай нёдондо үбшэлжэ, өөрөө ажаллаха аргагүй болоhон байгаа. Тиигээд звенодонь тэрэнэй орондо хүдэлхэ хүн табигдаагүй. Газарынь уhалагдангүй гандашоо ха юм. Колхозой нэгэдэхи отделениин луговод нүхэр И. Г. Жарниковай звено гектар бүриhөө 15 центнерэй орондо 6,4 центнер үбhэ ургуулhан байна. Бусадшье звенонуудай үбhэ багаар абаhан дээрэhээ тус колхоз нийтын малда үбhэ бэлдэхэ түсэбөө дүүргэжэ шадаагүй, 6 мянган центнер шахуу үбhэн дутуу абтаhан байгаа.

Сабшалан багаар үтэгжүүлэгдэнэ. Үнгэрhэн жэлдэ оройдоол 2500 гаран тонно шэбхэ гаргагдаа. Мүнөө жэлдэ 3800 тонно! Өөдэлhэниинь ээлтэй. Энээгээр арайхан гэжэ 200-гаад гектарта үтэг хүжэ болохо. Жэл бүри эды шэнжэнээр сабшалангаа үтэгжүүлхэ болоо hаань, ойро наашадаашье тэрэнь бүхыдөө үрэжэлтэй болгогдожо шадагдахагүй болоно. Тиихэдэ энэ артельдэ уhалагдадаг сабшалангhаа гадна, 1600 гаран гектар уhалагдадаггүй сабшалан бии. Тэрэнь мүнөө хэндэшье даалгагдажа үгтөөгүй байhаар.

Зүгөөр энэ ажахыда бүгэдэндэ жэшээ болохоор, hайнаар ажалладаг луговодууд бии. Олон жэлэй туршада хүдэлhэн республикын габьяата луговод Афанасий Васильевич Колодин тэдэнэй тоодо оролсоно. Нёдондо тэрэнэй звено 245 гектар дээрэhээ хамта 4527 центнер үбhэ абаа гэхэ гү, али гектар бүриhөө дунда зэргээр 18,5 центнер үбhэ хуряагаа. Луговод Самбу Гарматаров 271 гектарай га бүриhөө дунда зэргээр 17 центнер үбhэ абаа.

Мүнөө сабшалан hайжаруулха hарын ябажа байхада, эдэ түрүүшүүл миин hуунагүй. Нүхэр Гарматаров энэ жэлдэ 305 тонно наг шэбхэ гаргажа, 15 га газарые шэбхэжүүлхэ зорилготой. Бүхы сабшалангhаа гектарай 20 центнерhээ бага бэшэ үбhэ ногоо хуряахаар хараална. Иигэжэ ажаллаагүйдэ, хаанаhаа үбhэн абтахаб даа. Луговодуудта туhалха техникэ, зэмсэг ехэ. Тэрэниие бүтээсэтэйгөөр ашаглабал, сабшалан hайжаруулха энээхэн hарада хэды ехэ ажал хэгдэхэ гэээшэб. Гансал оролдолго хэрэгтэй.

М. БАТОИН, Т. ГАРМАЕВ, А. ДЕРИГЛАЗОВ, А. РЫЖКОВ, нүүдэл редакциин тусхай корреспондентнүүд.

...бан жэлэй эхин дээрэ

ШАНГА ДОБТОЛГО

Энэ жэлэй эхин «Забайкаллес» комбинадай модо бэлэдхэгшэдтэ ...шагүй байба. Январь соо 56 ...ган кубометр модон дутуу ...тоо. Ажалай бага бүтээсэ, эм-...хэлэй дутагдал тэдэнэй хүдэл-...мэриндэнь hаад ушаруулаа. Иимэ ...ал модо бэлэдхэлэй мастер-...нүүдай hанаа зобооhон юм. Тэдэ... январь соо республикын зүб-...шэлдэ сугларжа, hанал бодолоо ...шэн хэлсэhэн, дүй дүршэлөө ...сан абалсаhан байна. Тиихэдээ мастернууд бии байhан дутагдал-...нуудаа элирүүлээ, мастерска участок бүхэнэй хүдэлмэри hайжа-...руулха тодорхой харгы зам хараа-.... Буряадай ой модоной промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд ...гадлдэ ороhон байдалаа усад-...ха талаар бүхы хэмжээ абаха, КПСС-эй XXIII съездые нэрэтэй ...түрэтэйгөөр угтаха гэжэ зүблөө-...ний баталан абаhан тогтоол дотоо ...хараалагдаhан байгаа.

Модо бэлэдхэгшэд өөhэдынгөө ...абhан шиидхэбэриие дүүргээ гэ-...жэ бидэнэр баяртайгаар мэдээ-...лнэбди. Мастернууд өөhэдынгөө ...коллективэй дунда hайн хүдэлмэ-...ри ябуулаа. Энээнэй ашаар «Забайкаллес» комбинадай пред-...приятинууд шэнэ табан жэлэй түрүүшын кварталай түсэбые үлүү-...гээр дүүргээ, тиигэжэ 35,7 мян-...ган кубометр модо түсэбhөө га-...дуур бэлэдхэhэн юм. Нёдондо жэ-...лэй түрүүшын кварталай дүн-...гүүдтэй сасуулхада, 84,6 мянган кубометрээр үлүү ехэ модоной бэлэдхэhэниинь hайшаалтай. Шпала, модо хюрөөдэхэ, модон хайрсагуудые хэхэ даабари үлүүлэн дүүргэгдээ. Ондоо предприятинуудта, ондоо оронуудта хюрөөдэгдөөгүй модо эльгээхэ түсэб дүүргэгдэhэн юм.

Нёдондо жэлэйхиhээ hураггүй hайнаар ажаллаhан предприятинуудай хүдэлмэри онсо тэмдэглэмээр. Хандагатайн, Худанай, Хүрбын, Шулуутайн, Итанцын, Байгалай леспромхозуудай коллективүүдые түрүүшын ээлжээндэ нэрлэхээр. Эдэ коллектив бүхэн хэдэ мянган кубометр модо түсэбhөө гадуур бэлэдхэhэн, шэрэhэн байна.

Шэнэ механизмуудые абажа ашаглаhанай ашаар түрүүшын кварталай амжалта туйлагдаа бэшэ. Модо бэлэдхэл дээрэ түрүү технологи, ажалай түрүү эмхидхэл нэбтэрүүлhэнэй ашаар ажалай бүтээсэ горитойгоор дээшэлүүлэгдээ. Модо отолжо уhагаахада нарин зуруул хэрэглэгдээ, энэ түрүү аргын булюу hайн байhые хүдэлмэришэн бүхэн мэдэрбэ. Итанцын, Баргажанай леспромхозууд гидроклин хэрэглэжэ, модые томо багсаар ашажа, түсэбөө холо үлүүлhэн юм. Модо таталуулдаг тракторнуудые хоёр халаанда ашаглаhан, модые ута зандань шэрэхэ технологи хэрэглэhэн Хүрбын леспромхоз түрүү предприятинуудай тоодо оролсобо.

«Забайкаллес» комбинадай модо шэрэдэг бүхы транспорт түрүүшын кварталай туршада хоёр халаанда хүдэлгэгдөө. Хандагатайн, Горхоной, Шулуутайн, Байгалай болон бусад зарим леспромхозуудта гурбан халаанда ашаглагдаа.

Харин 1-дэхи кварталай амжалта туйлалгын эгээл шухала нүхэсэл юуб гэхэдэ, үйлэдбэриин түрүүшүүлэй оролдосо ехэтэй ажал болоно. Партиин XXIII съездын делегат нүхэр Кудряшовой, мүн нүхэд Кушнаренкын, Павловай, Трофимовай даадаг Хандагатайн леспромхозой бригаданууд, Байгалай леспромхозой нүхэд Матвеевэй, Пузыревой, Баргажанай леспромхозой нүхэд Низовцевой, Молоковой, Александровой, Итанцын леспромхозой нүхэд Чернецкиин, Бойцовой, Михайловай, Худанай леспромхозой нүхэд Парамоновой, Селивановай, Бедерниковэй даадаг болон бусад бригаданууд амжалта туйлаха хэрэгтэ ехэ туhа нэмэри оруулhан байна. Жэлдээ 24 мянгаhаа 35 мянган кубометр хүрэтэр модо бэлэдхэхэ уялга абаhан эдэ бригаданууд түрүүшын кварталай түсэбые болзорhоонь урид, партиин XXIII съездын нээгдэхэ үлэр хүсэтэр дүүргэhэн юм.

Байгалай модоной баазын, Онохойн модоной комбинадай, Үдын болон Байгалай модо урадхуулгын контoронуудай коллективүүд модо бэлэдхэгшэдтэ түрүүшын кварталай туршада бодото ехэ туhаламжа хүргэhэн байна.

Шэнэ табан жэлэй түрүүшын кварталай түсэб бэелүүлэгдээ. Модо шэрэлгэ дээрэ туйлаhан амжалтаяа мүнөө батадхаха, апрелиин hүүлэй хүйтэниие hамбаашалжа, мастерска участогуудые хабарай, зунай үедэ хүдэлхэ газартань зөөлгэхэ тон шухала. Модо урадхуулгада бэлэдхэлгые ойрын үдэрнүүдтэ түгэсхэхэ хэрэгтэй. Ерэхэ жэлдэ модо бэлэдхэлгые эмхитэй hайнаар үнгэргэхын тула эртээнhээ хэрэгтэй хүдэлмэри хасаалха эрилтэ табигдана.

Республикымнай модо бэлэдхэгшэд партиин XXIII съездын үнгэргэгдэжэ байhан үдэрнүүдые ударна гэжэ соносхоод, эршэмтэй шангаар ажаллажа гараа. Уласхоорондын Майн Нэгэнэй hайндэрые, СССР-эй Верховно Соведые hунгаха үдэрые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха гэhэн мүрысөөн комбинадай предприятинуудта дэлгэрүүлэгдэжэ эхилээ.

А. КОРАБЛЕВ,
«Забайкаллес» комбинадай главна инженер.

...ДОТО ЗАМАЙ ТАБАН ЖЭЛ

Кремльдэхи Съезднүүдэй ордон соо баярай суглаан болобо

...СКВА, апрелиин 12. (ТАСС). Космонавтикын үдэртэ ...зорюулагдаhан олониитын баярай ...хуралай боложо байгаа Кремль...ын Съезднүүдэй ордон соо «Ин...тернационалай» аялга—hарые той...ролдошагша хэмэл одоной до...хи мүнөөдэр дахинаа ханхинан ...бэ. Замбуулинай онгосонуу...д, планетэнүүд хоорондын стан...циуудые ухаалан бүтээгшэд, одо ...огторгой хүдар дэгдээн та...билгаша—эрдэмтэд, инженернүүд, ...нүүд сугларба.

...Коммунис партиин, Советскэ ...правительствын хүтэлбэрилэгшэ-...дэй hайндэрэй солото баатар-...д бата нэгэдэлтэ бүлые — ...космонавтнуудые, мүн ...КПСС-эй XXIII съездын делега-...д болон айлшадые зал соо суг-...лаад үнии удаан шанга альга ...ашалгаар угтаа.

...Баярай суглаае КПСС-эй Мос-...квагай городской комитедэй нэгэ-...дэхи секретарь **Н. Г. Егорычев** ...

...ы зал абяа шэмээгүй болоод, ...хутолын замбуулинhаа дамжуу-...лан ирагуу hайхан дохёое .... Шанга альга ташалга бо-...лжагэнэбэ.

...СССР-эй Наукануудай акаде-...миин президент академик М. В. ...Келдыш үгэ үгтөө. Замбуули-...най шэнжэлгын талаар манай ...туйлаhан амжалтанууд — манай социалис байгуулалтын түрүү суртал бодолтой байhанай, манай промышленностиин, эрдэм болон техникын хүсэн түгэсөөр хүгжэжэ байhанай үшөө нэгэ эли тодо гэршэ болоно гэжэ нүхэр Келдыш хэлэбэ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ замбуулинай хизаар дайдые шэнжэлгын талаар онсо гайхамшаг олон тоото амжалта туйлагдаhан байна гэжэ СССР-эй АН-ай президент тэмдэглэбэ.

КПСС-эй XXIII съездын делегат, Москвагай «Серп и Молот» гэжэ металлургическа заводой хүдэлмэрилэгшэ, Социалис Ажалай Герой **В. И. Дюжев,** Москвагай авиационно институдай студент **Валерий Кузнецов** гэгшэд мүн лэ суглаан дээрэ үгэ хэлээ.

Баярай суглаанда хабаадагшад космонавтнар В. В. Николаева-Терешковагай, Ю. А. Гагаринай үгэ хэлэхэдэнь, нэрьемэ альга ташалгаар угтаба.

Замбуулинай хизаар дайдые шэнжэлгын талаар үнгэрhэн жэлнүүдтэ олон илалта туйлагдаа. Гараад байгааша жэлшье одо мүшэтэ огторгойн заха хизааргүй замаар дабшалгын гайхамшаг шэнэ амжалтануудые манай орондо хангаха гээд hананаб гэжэ түрүүшын эхэнэр-космонавт тэмдэглэбэ.

КПСС-эй XXIII съездын делегат болохо зол хуби намда тудаа. Совет хүнүүд тушаа, тэдэнэй ажал, амаралта, ажана тэниглэн байдал тушаа, бүмбэрсэг дэлхэйн бүхы хүн зон амгалан тайбан байhай гэжэ Коммунис партиин зүгhөө тон ехэ анхарал оролдолгын гаргагдадагые энэ съезд элирхэйлэн харуулаа. Советүүдэй ороной эхэнэр ажалшад тушаа мүн лэ угаа ехэ анхаралай табигдадагые эхэнэрнүүд мэдэдэгбди гэжэ **В. В. Николаева-Терешкова** мэдүүлбэ.

Ю. А. Гагарин замбуулинай хизаар дайдые шэнжэлгын талаар совет хүнүүдэй хэhэн алдарта хэрэгүүд тухай hануулан дурдаад, онсо гайхамшаг эрдэмтэ, конструктор С. П. Королевой аша габьяа тухай тон халуун үгэнүүдые хэлээ.

Марксистско-ленинскэ үзэл сурталай асуухэ хүсэн, социалис байгуулалтын тон булюу hайн талануудынь хүсэл бодолнуудые бодото хэрэгүүд болгон бэелүүлээ. Энэ хадаа урдань hүлдэ үзэгдэл гэжэ нэрлэгдэдэг байhан юумэнэй мүнөө нийтын шэнэ байгуулалта болоhон ушар мүн. Энэ хадаа бүхы дэлхэйн арадуудай гурбанайнь нэгэнэй тугууд дээрэ түүхэтэ богонихон болзор соо бэшэгдэн дэлгэрhэн үзэл суртaлтай парти болоно. Энэ хадаа ерээдүйе ехэ сэсэн мэргэнээр зааhан, тэрээн тээшэ ажалша хүнүүдые найдамтайгаар хүтэлhэн агуу багшын hургаал мүн.

Кремльдэхи Съезднүүдэй ордоной зэнхэгэр уужам зал соо шанга альга ташалга болон нэжэгэнэбэ. Ленинскэ Коммунис партиин хүндэлэлдэ, совет арадай хүндэлэлдэ юрөөлэй үгэнүүд хэлэгдэхэнь дуулдана.

Космонавтикын үдэртэ зорюулагдаhан Москва хотын ажалшадай түлөөлэгшэдэй баярай суглаан дүүрэhэндэ соносхогдоод, Советскэ Союзай гүрэнэй гимнын аялга дунгинан зэдэлбэ.

Баярай суглаанда хабаадагшадта зорюулагдажа ехэ концерт табигдаа.

(ТАСС).

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ

Абакан—Тайшет гэжэ түмэр замай магистраль барилгын үедэ амжалтануудые туйлаhан эрхимэй эрхим табан хүндэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиум өөрынгөө 1966 оной апрелиин 12-ой Указаар Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэ олгоо, тэрэшэлэн 745 хүниие СССР-эй орденууд болон медальнуудаар шагнаа.

Ленинэй орденоор 33 хүн, Ажалай Улаан Тугай орденоор —90, «Хүндэлэлэй тэмдэг» орденоор—240, «Шэн габьяата ажалай түлөө» медаляар—191, «Ажалаараа шалгарhанай түлөө» медаляар 191 хүн шагнагдаа.

(ТАСС).

ЛИТЕРАТУРА, ИСКУССТВЫН ТАЛААР ЛЕНИНСКЭ ШАН ОЛГОХО КОМИТЕДТЭ

Литература болон искусствын талаар Ленинскэ шан олгохо комитедэй түгэсхэлэй сесси апрелиин 12-то Н. С. Тихоновэй хүтэлбэри доро нээгдээ. Энэнэй хүдэлмэридэ Москвагай, Ленинградай, союзна республиканууудай соёл культурын элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшад хабаадаба.

Конкурсдо хабаадахынь тула үлөөгдэhэн кандидатуранууд тушаа олониитын зүбшэн хэлсэлгын, дискуссиин материалнуудые шэнжэлжэ үзэhэнэй hүүлээр, В. И. Ленинэй түрэhөөр 96 жэлэй ой болотор комитедэй шиидхэбэри гунхаглагдаха.

(ТАСС).

КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүд шэнэ амжалтада зоригжуулн

Сэлэнгын совхозой механизаторнууд хабарайнгаа тарилгада бэлэн, саг болзороо хүлеэжэ байна. Совхоздо бии байгаа 40. трактор, 38 сеялкэ, плуг болон бэшэшье хүдөө ажахын машинанууд сүм заһабарилагдажа бэлэн болонхой.

Двигатель заһабарилха хүдэлмэрие хүтэлбэрилһэн хуушанай механизатор Норбо Гунзыновай габьяа угаа ехэ. Зураг дээрэ: механизатор Н. Гунзынов ажалдаа. Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ҮЙЛЭДБЭРИИНЬ талмайһаа ашаатай вагонуудай гарадаггүй үдэр үсөөн хаш. Барилгын бүхэли, хюрөөдэмэлшье модон, стандартна гэрэй детальнууд, шахтануудай уурхайда хэрэгтэй тулга, шпала, элдэб хэмжүүрэй хабтагайнууд Дунда Ази, Казахстанай областьнуудта, мүн аха дүү Монголой барилгануудта ошохо адрестайгаар абаашагдажал байдаг. Эдэ бүгэдэ Онохойн комбинадай хоёр мянга гаран хүдэлмэришэдэй ажалаар түйлагдана.

Арадай ажахыда шухала хэрэгтэй продукци үйлэдбэрилдэг энэ предприятиин хүдэлмэришэд, инженер, технигүүд КПСС-эй ЦК-гай сентябриин Пленумэй шиидхэбэриие бэелүүлэн, үйлэдбэриингөө арга боломжонуудые гүйсэдөөр хэрэглэхэ талаар һүүлэй үедэ бага бэшэ хүдэлмэри хэһэн байна. Мүнөө Коммунис партиин XXIII съезд дээрэ шэнэ табан жэлэй түсэб тушаа Директивэнүүдэй баталан абтаад байхада, үйлэдбэреэ улам хүгжөөхэ, продукциин шанар һайжаруулха, өөрынь үнэ хямдаруулха талаар Онохойн комбинадай коллективэй урда тон харюусалтатай зорилго табигдаба.

«Шэнэ табан жэлдэ ой модоной, саарһанай, модо болбосоруулдаг промышленностьда горитойхон хубилалтанууд болохо. Ой модоной, модо болбосоруулдаг промышленность мүнөө хүрэтэр үсөөншөг номенклатуратай зүйлнүүдые бүтээн гаргана, модоной ехээр хаягдаха ушар тохёолдуулагдана. Модые мүнөө сагай технологиин үндэһөөр болбосоруулдаг предприятинуудайхиһаа олонхидоо 3—5 дахин шахуу бага продукци кубометр модонһоо абадаг байнабди. Капитальна хүдэлмэридэ һомологдоһон мүнгэн болбосоруулагдаагүй модо комплексно аргаар эдлэл болгохо хүсэ хангалгада зорюулагдаха ёһотой. Түүхэй эдүүдые бүри һайнаар ашаглаһанай үндэһөөр саарһа, целлюлозо, картон, модоной зомгоол болон утаһалиг зүйлөөр хэгдэһэн плиткэ, столярна зүйлнүүд, спирт, дрожжо болон бусад продукци бүри ехээр үйлэдбэрилэгдэхэ байна»,—гээд КПСС-эй XXIII съезд дээрэ нүхэр А. Н. Косыгинай хэһэн элидхэл соо сэхэ хэлэгдэнэ.

Онохойн модоной комбинадай хүдэлмэришэд табан жэлэй түсэбэй бэелүүлтэдэ өөһэдынгөө хубитые оруулха дүүрэн аргатай. 1966 ондо тус предприяти 7 гара миллион түхэригэй продукци үйлэдбэрилхэ түсэбтэй. 1970 он болотор тэрэнь 10 шахуу миллиондо хүргэгдэхөөр багсаагдана.

Продукци үйлэдбэрилгын хэмүүргэ дүүргэхэ юм. Энэ цехэй үшөө нэгэ аша туһань гэхэдэ, комбинадай үйлэдбэриһөө гаража байдаг, мүнөө миин хосордог ехэ хэмжээнэй хибэдэһэн, холтоһон, зомгоол гэхэ мэтэ хуу баран хэрэглэгдэжэ, предприятиин продукциин өөрынь үные хямдаруулха арга олгохо.

Табан жэлэй үедэ Онохойн комбинадай дэргэдэ үшөө нэгэ предприяти—гидролизно завод байгуулха таатай зохид арга боломжо бии гээшэ. Гидролизно үйлэдбэри малаар элбэг манай республикада ехэ аша туһатай байханиь хэлсээнгүй. Гидролизно дрожжын, витаминуудай малда шэмэ һайнтай тэжээл болодог ехэтэй хүдэлмэринүүдые оньһожоруулха талаар хэдэ хэдэн хэмжээ ябуулганууд хараалагдаһан байгаа. Элэ хэмжээнүүдынь шэнэ табан жэлэй түсэбэй бодото дээрээ дүүргэгдэхэ хэрэгтэ зорюулагдаһан түрүүшын алхамууд болоно. Мүнөө тэдэ хэмжээнүүдые КПСС-эй XXIII съездын Директивэнүүдэй эрилтэтэй зохилдуулан, бүри тодорхой болгохо хэрэгтэй. Тиихэ зуураа, үйлэдбэри дээрэ техническэ дэбжэлтэ түйлаха тушаа асуудалда онсо анхарал хандуулмаар. Юуб гэхэдэ, комбинадай үйлэдбэриин хэдэн участогуудта хуушарһан, бүтээсэ багатай түхеэрэлгэнүүд үшөөл бии.

ТҮРҮҮШЫН АЛХАМУУД

жээе 2,5 миллион түхэригөөр дээшэлүүлхын тула ямар хэмжээ ябуулгануудай бэелүүлэгдэхэ байһан тухай комбинадай главна инженер Николай Федосеевич Опак тодорхойгоор хөөрэжэ үгэбэ. Модоной зомгоол, хибэдэһэ синтетическэ дабирхайтай худхажа, хабтагайнуудые гаргаха цех комбинадай үйлэдбэриие үргэдхэхэ хэрэгтэ горитой һуури эзэлхэ юм. Мүнөө тус цехэй барилга эхилэгдэнхэй, 1969 ондо ашаглалгада үгтэхөөр хараалагданхай.

Жэл соо 35 мянган кубометр тиимэ хабтагай гаргаха хүсэтэй энэ цехэй үйлэдбэри гүйсэд оньһожоруулагдаһан байха. Хюрөөгэй хибэдэһээр, жэжэ зомгоолоор хэгдэһэн хабтагайнууд ороноймнай эрхим шанартай мебель хэдэг предприятинуудта эльгээгдэхэ, мүн Улаан-Үдыншье мебельнэ фабрикын үйлэдбэриие шэнэ технологидо оруулха хэрэгтэ ехэ һэн тула, энэ продукци элбэгээр үйлэдбэрилжэ, республикынгаа колхоз, совхозуудта худалдадаг болохо. Хэрбээ иимэ заводой эндэ баригдаад байгаа һаа, комбинадай үйлэдбэриһөө гарадаг гансашье килограмм хибэдэһэн, нэгэшье монсогор тайрадаһан миин хаягдахаяа болихо, үшөө тиихэдэ дүтын хэдэн леспромхозуудта миил үмхиржэ хэбтэдэг тон ехэ хэмжээнэй түлеэнэй модон, үйлэдбэриинь бусад хаядаһан сүм хэрэглэгдэхэ зэргэтэй.

Гэбэшье, гидролизно заводой барилга тухай асуудал мүнөө хүсэд шиидхэгдээгүй байһаар. Проектнэ даалгабариинь биишье һаа, дээдэ зургаануудта зууршалга хэжэ, шиидхэбэрииень хүсэндэнь хүргэхэ тон шухала.

КПСС-эй ЦК-гай сентябриин Пленумэй шиидхэбэриие бэелүүлэн, үйлэдбэреэ үргэдхэхэ, ажал

Модо хюрөөдэлгын цех комбинадай үйлэдбэридэ горитойхон һуури эзэлдэг. Ондоо область, хизаарнуудһаа абтаһан захил гол түлэб энэ цехтэ дүүргэгдэдэг байна. Теэд эндэ мүнөө бологор «РД-75-2» маркын бүтээсэ багатай хуушанай станогууд хэрэглэгдэнэ. Тэдэниие шэнэ түхэлэй, автомат оньһоор хүдэлдэг станогуудаар һэлгэхэдэ, цехэй үйлэдбэри дээрэ ажалай бүтээсые табан процентээр дээшэлүүлхэ арга олдохо юм. Хуушан станогые шэнээр һэлгэхэ аргын дүүрэн байгаашье һаа, үни хада хараалагдаһан тус хэмжээнэй бэелүүлгэ элдэб шалтагаанаар унжагайруулагдана. Мүнөө һүүлшын болзор—апрель һарада бүтээгдэхээр түсэблэгдэнхэй.

Май һарын түрүүшын үдэрнүүдһээ Үдэ голоор модон урдажа, комбинадай үйлэдбэриин халуун хаһа орохо ойртоо. Сүлөө забдатай апрель һарада хуушан түхеэрэлгэнүүдые һэлгэх... дэрһыень заһажа үрдихэ ... комбинадай дирекциин, бү... женер, технигүүдэй дары ... хэхэ зорилго болоно.

Түрүүшын кварталай ту... партиин XXIII съездын урд... хи социалис мүрысөөнэй ... соогуур Онохойн комбинад... хүүдтэ техническэ дэбжэлт... лөө тэмсэл яһала һайнаар ... рээ һэн. Тэрэ үе соо урал... рижуулгын хорин дурадх... лэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, ... соо 22,5 мянган түхэригэ... балалта хэхэ арга олгоо. ... хюрөөдэдэг цехэй түрүү х... ришэн Агафья Пашнина а... ехэтэй дурадхал хүдэл... нэбтэрүүлжэ, хюрөөдэгдэһэ... ла станогһоо мултала... ха хүшэр ажалһаа дүрбэн ... сүлөөлөө. Энэ дурадхалайн... лөө нүхэр Пашнина ВДНХ ... путёвкоор шагнагдаһан ... Тэрэшэлэн слесарь Вячесла... бин модо хюрөөдэдэг юры... ногто үшөө нэгэ нэмэлтэ ... тодхожо, бүтээсыень аяа... дахин дээшэлүүлээ.

Техническэ дэбжэлтэ т... талаар түрүүшын алха... хэгдэжэ байбашье, табан ... туршада комбинадай үй... үргэдхэхэ, бүри ехэ ашаг о... болгохо, шэнэ продукци г... арга дүүрэн бии. Мүнөө ... надай дирекци, инженер, ... гүүд табан жэлэй түсэб ... КПСС-эй XXIII съездын ... тивэнүүдтэй тааралдуула... дорхой түсэб табихадаа, ... арга боломжоёо элирхэйлэн ... лэхэ болоно.

Б. ДАШИ...
манай ко...

Загарайн аймаг.

Партийна ажабайдал

АША УРЭТЭЙГӨӨР

Партиин XXIII съездын хүдэлмэрилхэ үедэ ажалай вахтада жагсаха тушаа эмхидхэлэй болон ойлгуулламжын хүдэлмэриие шэлэй заводой партийна эхин организаци тобшо тодорхойгоор ябуулба. Заводой бүхы цехүүдээр хамта дүшэ гаран агитаторнууд ойлгуулламжын хүдэлмэридэ хабаадалсана. Партийна эхин организаци (секретаринь В. И. Шмыгин) агитаторнуудаа олон болгоо. Ойлгуулламжын хүдэлмэриин баян дүй дүршэлтэй коммунистнууд болон комсомолшууд, мүн үйлэдбэриин түрүүшүүл агитаторнууд болоо. Жэшээлхэдэ, заводой газогенераторна станциин нэгэ участогта түрүү хүдэлмэришэн Петр Капитонович Радикальцев, шэл ябталдаг цехтэ суута хүдэлмэришэн Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат Мария Семеновна Горлова, машинно-ванна цехэй ажалай түрүүшүүл коммунистнууд В. Е. Петров, Ф. Ф. Сущенко, Ю. С. Вершинин, Ю. А. Лебедев гэгшэд агитатораар хүдэлнэ. Эдэнэр өөһэдтөө даалгагдаһан участогуудта үнжөөд хөөрэлдөө, уншалгануудые үнгэргэнэ. Тэдэнэй хөөрэлдөөнүүдэй темэнүүд гэхэдэ «Мүнөөнэй уласхоорондын ажабайдал», «Коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха тушаа партиин тэмсэл», «Совет хүнүүдэй ажабайдал улам һалбарна», «Манай орон шэнэ табан жэлдэ», «Дэлхэйн социалис системэ» болон бусад болоно.

Агитаторнуудта туһаламжа болгон заводой партийна эхин организаци Соёлой байшан соо «КПСС-эй XXIII съезд» гэһэн тусгаар булан эмхидхэгдэнхэй. Тэндэнь политическэ болон бусад литература бии. Эндэхи гол литературань гэхэдэ, КПСС-эй XXIII съезд дээрэ хэһэн партиин ЦК-гай генеральна секретарь Л. И. Брежневэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай элидхэлнүүд.

Тус буланда агитаторнууд сүлөөтэй сагтаа ерэжэ, эдэ литература уншадаг, хэрэгтэй тоо, баримтануудыень блокнот, дэбтэртээ бэшэжэ абадаг гуримтай. КПСС-эй XXIII съездын материалнуудые хүн зондо ойлгуулхын тулада партийна эхин организаци апрелиин эхеэр агитаторнуудай семинар үнгэргэбэ. Энэ семинар дээрэ «Партиин XXIII съездын түүхэтэ документнүүдые гүнзэгыгөөр шудалха» гэһэн темээр тусгаар элидхэл шагнагдажа, хэдэн олон агитаторнууд өөһэдынгөө ябуулжа байһан ойлгуулламжын хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай хөөрэлдөө.

Заводой цехүүдээр харуулан ойлгуулха зүйлнүүд шэнэлэгдэжэ, хэдэн олон уряа лозунг, плакадууд бэшэгдэжэ хадагданхай.

Партийна эхин организациин ябуулһан эмхидхэлэй, ойлгуулламжын хүдэлмэри бодото ашаяа харюулна. Заводой коллектив март һарын үйлэдбэриин түсэбые 103,2 процентээр дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур хэдэн зуугаад дүрбэлжэн метр сонхын шэл бүтээжэ гаргаба.

Д. ШАГДУРОВ.

„Буряад үнэндэ“ хэблэгдэһэнэй һүүлээр

ХЭМЖЭЭН АБТАА

Улаан-Үдын авто-һургуулиин директорые һуралсалай талаар орлогшо М. М. Лесто гэдэгэй элдэб эсээр аашалһан тухай, хүмүүжүүлэгшэ нэрэсэ хухалһан, муу муухай ябадал гаргаһан тухай шүүмжэлһэн «Далдалжа болохо аал?» гэһэн статья манай газетэдэ гараа һэн.

Һаяхан энэ статья авто-һургуулиин багшанарай үргэн зүблөөн дээрэ хэлсэгдээ. Тиихэдээ газетэдэ бэшэгдэһэн шүүмжэлэлые зүб гэжэ тодоруулха зуураа, тэндэхи багшанар М. М. Лесто гэдэгэй муу талыень бүри гүнзэгыгөөр элирхэйлэн, авто-һургуулиин директорэй тэрэниие үмөөрхэ ябадал эрид буруушаагаа. Энээн тушаа Буряадай автоуправлениин ахалагша инженер С. Шамаро манда мэдээсэбэ.

Статья соо хэлэгдэһэн баримтанууд хуу бүгэдэ зүб гэжэ тодороо. Байгша оной мартын 15-да автомобильна управлениидэ гаргаһан приказай ёһоор М. М. Лесто авто-һургуулиин директорэй орлогшоһоо сүлөөлэгдэбэ.

УЛААН-ҮДЫН ЛВРЗ-дэ

Мастернуудай шиидхэбэри

Буряадай гигант гээд локомотив-вагон заһабарилгын заводые дэмы нэрлэдэггүйнь мэдээжэ. Эндэ гансахан мастернуудай тоо 350 хүн болодог юм. Эдэмнай ажалые ба үйлэдбэриие эмхидхэгшэд, олон мянган ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлэгшэд гээшэ. Гадна эдэмнай уран шадабаритай, мэргэжэл ехэтэй хүнүүд мүн.

Мэнэ һаяхан заводой мастернуудай совет боложо, тэдэнэр хүдэлмэри тухайгаа тоособо. Тоосоото үе соо 10 дахин заводой мастернуудай үдэр үнгэргэгдөө. Ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ ажалай ба үйлэдбэриин эмхидхэлые һайжаруулха талаар мастернуудай үүргэ нилээд дээшэлээ, энээн тушаа мастернуудай совет горитойхон хүдэлмэри ябуулаа гэжэ тоосоото суглаан тэмдэглээ.

Тус суглаан мастернуудай Соведые шэнээр һунгажа, тэрэнэй түрүүлэгшээр дизельнэ цехэй ахалагша мастер В. П. Тыванюк гэгшые һунгаба.

Нэгэн доро 35—40 хүн...

— Ниитын ёһо гурим эбдэхэ ушар үшөөл олон. Ажалшадай амгалан ажаһуудалые эбдэхэ, тэдээндэ тойбо тодхор татагшад —архиншад, хулиган ябадал гаргагшадһаа хамгаалха талаар арадай дружиннигууд эдэбхитэйгээр хабаадалсана, — гэжэ ЛВРЗ-гэй парткомой секретариин орлогшо И. М. Пытин заводой арадай дружиннигуудай слет дээрэ һаяхан элидхэбэ.

Улаан бүд дээрэ «Арадай дружина» гэжэ бэшэһэн тэмдэгтэй хүнүүдые ЛВРЗ-гэй соцгородой үйлсөөр үдэшэ бүхэндэ харахат. Тэдэнэй хурса нюдэнһөө, ниитын ёһо гурим эбдэгшэд, хулиган ябадал гаргагшад мултархань хэсүү. Мүнөө тус заводой 35—40 хүн нэгэн доро арадай дружинада хабаадалсажа байдаг болоо.

Энэ тэрэ коллективэй дружиннигууд муутаар хүдэлхэ гү, али баталагдаһан маршрудаар ябанагүй гэхын аргагүй, ниитын ёһо гурим сахиха хэрэгтэ сүлөөтэй сагтаа бултадаа эдэбхитэйгээр хабаадалсажа ябадаг юм.

Г. ДАНЗАНОВ.

Республикымнай нийслэл Улаан-Үдэдэ барилга жэл бүри үргэдэнэ. Алишье үйлсэнүүдтэхи хуушан модон гэрнүүд түлхигдэн, олон дабхар шэнэ гэрнүүд бодхоогдоно. Зураг ... Мухинай үйлсэдэ баригдажа байһан гэр.
Ф. СОРОКИНОЙ ...

СОВЕТ ОРОНОЙ ЗҮҮН ЗҮГ ШЭНЭ ТАБАН ЖЭЛДЭ

Николай НЕКРАСОВ,
СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент

Сибириин болон Алас-Дурна зүгэй районуудай үйлэдбэрилгын хүсэ түргөөр хүгжөөлгэ арадай ажахын шухала удха шанартай зорилго болонхой. Шэнэ табан жэлдэ Совет ороной зүүн районуудай экономикодо ямар хубилалтанууд болохоб? хэблэлэй һониной агентствын (АПН) корреспондентын асуудалда СССР-эй Наукануудай академиин үйлэдбэрилгын хүсэ хубаарилан хүгжөөхэ Научна соведэй түрүүлэгшэ, СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент Николай Некрасов иимэ харюу үгөө.

Оронoймнай эгээн гарза багатайгаар абадаг гол ехэ түлишэ-энергетикын, түүхэй эдэй, уһанай нөөсэ баялигууд, тэрэ тоодо: нүүрһэн, ой модон, нефть, байгаалиин газ, никель, зэд, алтан, сагаан туулган, слюда, туулган, сайр, алмаз Сибиртэ, Алас-Дурна зүгтэ бии юм. Эдэ бүгэдэ Сибириин, Алас-Дурнын экономикын саашанхи хүгжэлтые ехэ ашагтай һайн болгоно.

Баруун Сибириин доро газарта нефть, газ угаа ехэ. Эндэ хэдэн арбаад миллиард тонно нефть, хэдэн триллион кубометр газ бии гэжэ багсаагдана. Энэ районһоо нефть абалгые 1970 ондо 20—25 миллион тонно, газ—16—26 миллиард кубическа метр болгохо гэжэ түсэблэгдэнхэй.

Сибириин нефтиие Зүүн тээшэнь ябуулхын тула Усть-Балык—Тобольск-Омск гэһэн трубопровод баригдажа байна. Байн байн Сибириин нефть оронoймнай Европодохи районуудта ошодог болохо. Байгаалиин газые ехээр абадаг болохолоорнай Ураалые, СССР-эй Европодохи районуудые түлишөөр хангалга һайжарха.

Кузнецкэ бассейн оронoймнай түлишын эгээн томо газарнуудай нэгэн болоо. Тэндэһээ эгээн һайн кокс болодог нүүрһэн абтана. Энэ ехэ халуу үгэсэтэй энергетическэ нүүрһэн эндэһээ Ураалай Европодохи районуудта абаашагдадаг. Нэмэл аргаар Кузбассһаа абтадаг нүүрһэн Донбассай, Печорын, Львовско-Волынскын, мүн бусад бассейнүүдэйхиһээ үнэгүй. Мүнөө эндэ жэл соо 25 миллион тонно нүүрһэн абтана. Энээниие 90—100 миллион тонно хүрэтэр ехэ болгохо техническэ арга бии.

Нэмэл аргаар шулуу нүүрһэ малтажа абахада, Канско-Ачинска бассейн ехэл таатай. Донецкэ түлишэтэй сасуулхада, Канско-Ачинска нүүрһэнэй өөрынь үнэ хожомоо 7—10 дахин үнэгүй болохо магад. Канско-Ачинскын нүүрһэнэй хэбтэшые хүгжөөн ашаглахадаа, оромнай угаа ехэ экономическа ашагта хүртэхэ.

Сибириин шулуу нүүрһэ хэрэглэн, энерги ехээр хэрэглэдэг үйлэдбэринүүдые зүүн районуудта түргэноор хүгжөөхэ шухала болонхой.

Ороной зүүн районуудта, илангаяа центральна Сибирьтэ, электрын эшэ хүсэ абалга нилээд ехэ болохо. 1970 ондо бүхы Сибириие абажа харабал, 141—143 миллиард киловатт-час гэхэ гү, 1965 онойхиһоо 1,9 дахин ехэ болохо.

Энерги ехээр хэрэглэдэг үйлэдбэри Сибирьтэ эмхидхэн байгуулха гэһэн ниитэ хараа бодолтой зохилдуулан, эндэ алюмини үйлэдбэрилгэ онсо удха шанартай болоно. 1965 онтой сасуулбал, 1970 ондо зүүн районуудта алюмини үйлэдбэрилгэ хэдэн дахин ехэ болохо. Орон соохи алюминиин томо заводуудые Красноярскда, Братск болон Эрхүүдэ барижа дүүргэхэдэмнай үйлэдбэрилгэнь иимэ ехээр арьбадха.

Баруун Сибириин нам газарта, Зүүн Сибирьтэ, Алас-Дурна зүгтэ промышленна ехэ комплекснуудые байгуулха гээшэ тон шухала зорилгонуудай нэгэн болоно. Обиин Адагай, Сургудай, Колпашевска ой модоной промышленна комплексын бэлэдхэлэй хүдэлмэри шэнэ табан жэлдэ сүм дүүргэгдэхэ.

Яхадай урда зүгтэхи кокс болодог, энерги болгон хэрэглэгдэдэг нүүрһэнэй, Алданай түмэрэй рудагай, Удоканай зэдэй рудагай ехэ нөөсэнүүдые ашаглан хэрэглэлгэһээ Алас-Дурна зүгэй индустриальна хүгжэлтэ ехээр дулдыдаха байна. Яхадай урда зүгэй нүүрһэнэй нөөсэ 40 миллиард тонно болохо гэжэ багсаагдана. Тэдэнэй ехэхэн хубинь коксологдодог нүүрһэн юм.

Алдандахи түмэрэй рудагай бассейнэй нөөсэнь, гансахан тайга соохи хэбтэшээр тоолоходо, 1,3 миллиард тонно болохо.

Удоканай зэдэй рудагай хэбтэшэ орон соохи эгээн ехэ хэбтэшэнүүдэй нэгэн юм. Тус рудагай ехэнхиень нэмэл аргаар абажа болохо.

Түүхэй эдэй, түлишын баялигтай эдэ районууд ошохонь бэрхэтэй, холын хойто зүгэй газарнуудта байдаг. Ушар тиимэһээ тэдэниие хэрэглэхэ хара, үнгэтэ металлнуудай үйлэдбэринүүд бүри урдашагуур. Забайкалиин ба Алас-Дурна зүгэй районуудта хүгжэхэ болоно.

Түмэрэй рудагай бусад хэбтэшэнүүдые хэрэглэн, Забайкалида, Алас-Дурна зүгтэ хара металлургиин заводуудые бариха тухай хэдэн дурадхалнууд СССР-эй Госпланай дэргэдэхи үйлэдбэрилгын хүсэ шэнжэлхэ соведээр зохёогдонхой.

Ороной зүүн зүгтэ шэнэ түмэр замуудые табиха ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Ой модоной промышленностьда хэрэглэгдэдэг түмэр зам табигдана. Тюменьһээ Сургут хүрэтэр түмэр зам табиха бэлэдхэл хэгдэнэ. Салехард-Игарка хоёрой хоорондохи баруун һалаае бариха асуудал зүбшэн хэлсэгдэнэ. Урда Яхадай түмэрэй рудагай, нүүрһэнэй бассейн хүрэтэр түмэр зам, саашадаа Ураалһаа Номгон океан хүрэтэр широта зүбшан ошохо Хойто Сибириин түмэр замай магистраль баригдажа магадгүй. Сибириин, Алас-Дурна зүгэй дотоодын болон гадаадын холбоонуудые хангаха түмэр замай шэнэ магистральнууд байн байтараа табигдаха байха.

Сибириин, Алас-Дурна зүгэй үйлэдбэрилгын хүсэ түргэнөөр хүгжөөхын, эндэхи байгаалиин баялигуудые олзо ехэтэйгээр ашаглахын, һайнаар хэрэглэхын тулада нилээд ехэ научна, проектнэ, түсэблэлгын ба эмхидхэлэй, бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэхэ хэрэгтэй болохо.

Байгаалиингаа, мүн экономикынгоо талаар нилээд ехэ илгаатай Сибириин, Алас Дурна зүгэй хоёр хубинь нэгэн доро хүгжэдэг болохо. Нэгэдэхи хубидань Сибириин түмэр зам шадар оршодог газар ороно. Эндэ түмэр харгы, түхэреэн жэл соо хүдэлдэг автомобильна харгынууд яһала бии. Энэ газар дээрэ байгаал... баялигууд яһала һайнаар аш... лагдана, промышленна е... центрнүүд байгуулагдана. ... дөө ажахы мүн лэ эндэ бара... хүгжэжэ байдаг. Энэ хадаа Сиб... болон Алас-Дурна зүгэй үйлэ... рилгын хүсэ саашадаашье хүг... хэ гол газарынь байха.

Хоёрдохи хахадтань Азиин ... то зүг ороно. Энэ дайда Сибири... Алас-Дурна зүгэй гурбанай ... хубиие, манай ороной бүхы ... рай 35 процентыень шахуу ... дэг. Ашагта малтамалнуудаар ... баян энэ райондо шэнэ табан ... соо нефть, газ, ой модон (Бар... Сибириин нам газарта) ех... ашаглагдажа эхилхэ, үнгэтэ ... таллнууд болон минералнуу... малтан абалга (Норильскда, Де... татскда, Баруун Яхадта, Чу... скиин национальна округто ба ... садта) ехэ болохо. Зэдэй рудага... эгээн баян Удоканай хэбтэшэ Я... дай урда зүгэй нүүрһэн, Алда... түмэрэй руда ашаглагдаха.

Сибириин болон Алас-Дур... зүгэй үйлэдбэрилгын хүсые са... шадань хүгжөөхэ түсэбүүд мүн... зохёогдожо байна.

(АПН).

ТҮРЭЛ ОРОН ДОТОРНАЙ

Волгоградай алюминиин завод долоон жэлэй эхиндэ бүтэһэн байгаа. Тэрэнэй конвейерһээ гараһан түрүүшын шудхалаа алюмини КПСС-эй XXI съездын делегадуудта бэлэг болгон эльгээгдээ һэн. Долоон жэлтэй нэгэн доро хүдэлжэ эхилһэн энэ завод сагые үлэмжэ ехээр алмажа, нёдондо жэлэй июньдэ долоон жэлэйнгээ түсэбые дүүргээ. Волгоградай алюминишэд партиин хараае бэелүүлхын түлөө тэмсэлшэдэй түрүү зэргэдэ ябана. Зураг дээрэ: электролизно цехэй участогуудай нэгэн. ТАСС-ай фотохронико.

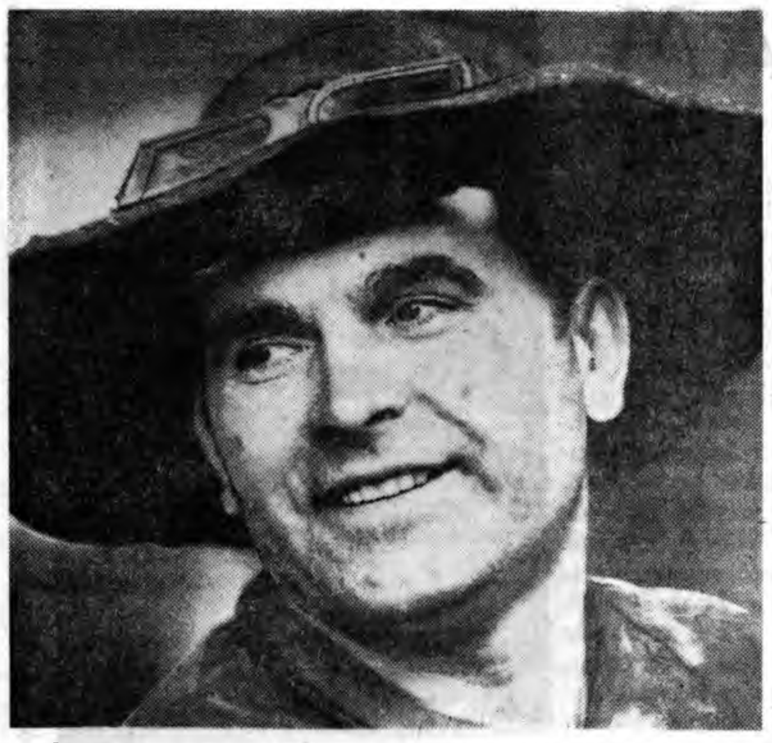

Эрхүү хотоһоо 20 километртэ Иркут мүрэнэй нуга хүндыдэ долоон жэлэй үедэ алюминиин томо завод урган бодоо. Тэрэнэй табан корпус орондоо металл үгэжэ эхилэнхэй. Заводой барилга үшөө түгэсхэгдөөдүй. Энэ жэлдэ баһа нэгэ корпус ашаглалгада үгтэхэ. Зураг дээрэ: Эрхүүгэй алюминиин заводой эрхим металлург коммунист Семен Федосеевич Закапайло. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг бригада ажалай ехэ амжалта туйлаа —эрхим сортын металл хайлуулан гаргадаг, даалгабаряа ходоодоо үлүүлэн дүүргэдэг. Коллективэй түрүү дүй дүршэл заводто үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэнэ.

ТАСС-ай фотохронико.

КОЛХОЗОЙ ОЙ МОДОН

Советскэ Союз ой модоор айхабтар баян юм. 1 миллиард 238 миллион гектар газар дээрэ элдэб янзын модон ургадаг. Бүхы дэлхэй дээрэхи модоной гурбанай нэгэ хуби манай орондо бии.

Янза бүриин модые нэрлэхэ болоо һаа, ехэ һонин байна. Ороной хойто зүгтэ, мүн Сибирьтэ нарһан, шэнэһэн, хасуури, хуша модод ургадаг. Ороной дунда зүгтэ сарса модон, липэ, уляаһан, клён; Кавказ болон Карпадай уулануудта бук, жодоо, тис; Дунда Азида—фисташка, грецкэ һамар гэхэ мэтэ модод ургадаг юм.

СССР-эй ой модоной жаса гүрэнэй удха шанартай ой модон, колхозой ой модон гэжэ илгардаг. Колхозуудай мэдэлдэ 36 миллионһоо үлүүтэй гектар талмай дээрэ 2 миллиард 200 миллион кубометр модон тоологдодог. Россин федерацидахи колхозой мэдэлэй ой модон 29 миллион гектар. Украинада 2 миллион 200 мянган гектар, Белоруссида 1 миллион 600 мянган гектар, Латви болон Грузида 500-һаа 600 мянган гектар хүрэтэр ой модон оршодог. Литвагай, Эстониин, Казахай республикануудта колхозой мэдэлэй ой модон 300-һаа 500 мянган гектар болодог.

Колхозуудта гүрэнэй зүгһөө хэтэ мүнхэдэнь үгтэһэн газар дээрэ ургаһан бүхы ой модые тэдэнэр гүйсэд дүүрэнээр эзэрхэдэг байна. Артелиин правлениин зүбшөөлгүйгөөр хэншье колхозой ой модо абажа шадахагүй. Тэрэ мэтэшэлэн колхозой газар дээрэ үбһэ сабшажа гү, али бэлшээри дээрэнь мал адуулжа шадахагүй.

Колхозой ойдо бэлэдхэгдэһэн модон хүдөө ажахын артелиин аша туһада, гол түлэб барилгын хүдэлмэридэ хэрэглэгдэдэг.

Колхозой ой гансахан лэ барилгын хэрэгтэ зорюулагдадаг бэшэ юм. Колхозой мэдэлдэ байһан ой хүбшэ һархяаг болон жэмэсээр элбэг, үбһөөр баян, мал адуулха бэлшээриин газар болодог. Тиихэдэ ой хүбшэ гээшэ сагай уларилда, газарай хүрьһэндэ һайн нүлөө үзүүлдэг юм. Үсхэн ой модон гээшэ хара хуурай һалхинтай тэмсэхэ хэрэгтэ туһа хүргэхэһөө гадна үндэр ургаса хурааха арга боломжо олгодог. Үргэлжэ ногоон ой модоор хүреэлэгдэһэн тарианай талмай дээрэһээ 1954 оной ган гасуур үедэ миил хуурай талын тарианай талмайда орходоо гектарай 2,2 центнер тариан үлүү ехээр абтаһан байна. Тиихэдэ 1958 ондо гектар газар бүхэнһөө 2,8 центнер үлүү ехэ ургаса ой модоор хүреэлэгдэһэн тарианай талмайһаа абтаа һэн.

Колхозууд өөрынгөө мэдэлэй ой модые һайн байдалтай байлгаха, зүбөөр хэрэглэхэ ёһотой. Энэ талаараа колхоз гүрэнэйнгөө үмэнэ харюусалгатай байна. Артелиин правлени модо отолхо газарые заажа үгэхэ, зүбөөр отолуулха ёһотой юм. Тэрээнһээ гадна жалга жааманuудта, элһэтэй газарта модо тариха, модоной хорхой шумуултай тэмсэхэ, түймэр сараха ёһотой. Энэ хэрэгтээ артель өөрын ой модоной харуулшание томилхо ёһотой. Зарим ушарта тусхай ой модоной мэргэжэлтэд—техник болон инженернүүд уригдадаг юм.

Гүрэнэй ой модоной ажахын захиргаанууд колхоз, совхозуудта модонойнгоо ажахые зүбөөр эрхилхэ хэрэгтэнь техническэ туһа узуулжэ байха уялгатай. Ой модые хорооjо, тэрэ газарыень ондоо хэрэгтэ шэлжүүлхэ зүбшөөл гүрэнэй зүгһөө үгтэхэ ёһотой.

Ой модо хэрэглэхэ жэл бүриин хэмжээн колхоз бүхэндэ ой модо эрхилхэ түсэбэй ёһоор тогтоогдодог. Нийтэ колхозой хэрэглэмжые, мүн колхозникуудай хэрэглэмжые хараадаа абан, модо бэлэдхэхэ зэргэтэй. Колхозникуудай хамтын суглаанай тогтоолоор, райгүйсэдкомой баталамжаар үлүү гараһан модон ондоо тээшэнь худалдагдахадаа болохо. 1963 ондо РСФСР-эй колхозой ой хүбшэдэ 16 миллион 400 мянган кубометр модон бэлэдхэгдээ һэн. Тэдэнэй 5 миллион 500 мянган кубометрынь артелиин барилгада, 7 миллион 400 мянган кубометрынь колхозникуудай хэрэглэмжэдэ таргашалагдаһан, харин 3 миллион 500 мянган кубометрынь ондоо тээшэнь худалдагдаһан байгаа.

Олониитын хэрэгтэ колхоз өөрынгөө газар дээрэхи модые түлөөһэгүйгөөр хэрэглэдэг, колхозникууд хүнгэлэгдэһэн сэнгээр хэрэглэдэг гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Артелиин гэшүүдэй алибаа аюулда орожо, гэр бараагүй болоо хадань, гэр бариха гү, али заһабари оруулха хэрэгтэнь барилгын модон түлөөһэгүйгөөр үгтэхэ ёһотой. Бүхы ондоо хүнүүдтэ хэрэглэмжын ой модон гүрэнэй удхатай модонһоо 50 хуби үнэтэйгөөр сэгнэгдэдэг.

Колхозой ой модо худалдаһанһаа ороһон мүнгэн тусхай хуулита ёһоор таршалагдаха зэргэтэй. Тэрэ мүнгэн колхозой хубаагдадаггүй жасада оруулагдаха, тиигэжэ түрүүшын ээлжээндэ ой модоной хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэ гаргашалагдаха зэргэтэй.

1963 ондо худалдагдаһан ургажа байһан модонһоо 11 миллион 700 мянган түхэриг колхозуудта ороһон байна. Тиихэдэ колхозууд бэлэдхэгдэһэн модоо худалдажа, 40 миллион шахуу түхэриг мүнгэ үшөө оруулһан байна.

Байгаалиин байдалай шалтагаанаар колхозуудай эзэмдэдэг ой модоной талмай ондо ондоо байһан байна. Зарим колхозуудай айхабтар ехэ хэмжээнэй ой модотой байхада, бусад колхозынь тон бага гү, али оройдоошье модогүй байха юм. Тиимэһээ колхозууд ой модоной ажахые эрхилхэ эмхидхэлэй шэнэ арга бэдэрһэн байна. Һүүлэй жэлнүүдтэ зарим областьнуудта, нэрлэбэл, Архангельска, Брянска, Калужска, Горьковско, Смоленскэ болон Новгородско областьнуута колхоз хоорондын модоной ажахынууд байгуулагдаһан байна. Жэшээлхэдэ, Новгородско областьдо колхоз хоорондын 7 нэгэдэл байгуулагданхай. Тэдэнэй мэдэлдэ 374 мянган гектар ой модон үгтэнги. Тэрэ модоной ажахыда 80 колхоз оронхой юм.

Модоной ажахынууд нилээд богонихон болзор соо эмхи зургаан болон хүн зондо модо үгэхэ хэрэг гуримшуулһан, ой модоной ариг сэбэр байха талые һайжаруулһан, түймэр сараха һайн байдал байгуулһан байна. Ой модоной ажахын нэгэдэлнүүдые байгуулһан түрүүшын жэлдэ 570 мянгаһаа үлүүтэй түхэриг олзо ороһон, тэрээнһээ модоной ажахын хүдэлмэридэ наяад мянган түхэриг гаргашалагдаһан байна. Ой модые гэшүүһэ мүшэрһөө сэбэрлэхэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдаа һэн. Модоной ажахынууд сабшалан болон бэлшээриие хэрэггүй модонһоо сэбэрлэхэ хүдэлмэри даажа абанхай.

Энэ бүхы хүдэлмэри ябуулхын тула модоной ажахынууд трактор, ашаанай автомашина, пилорама гэхэ мэтэ, оньһон түхеэрэлгээр хангагданхай. Мүн модые гэр хушаха хабтагай болгохо, штукатур хэхэ лушан гаргаха, юумэ жиирэглэхэ харуулай зомгоол үйлэдбэрилхэ тусхай түхеэрэлгэтэй.

Колхоз хоорондын модоной ажахынууд артельнүүдэй түлөөлэгшэдэй суглаагаар байгуулагдадаг. Хүтэлбэрилгэ хангахын тулада модоной ажахын Зүблөөн ба шалгалтын комиссии һунгагдадаг. Тэрэ Зүблөөн колхозуудай һомолхо мүнгэнэй хэмжээ тогтоодог, модоной ажахыда хүдэлмэрилхэ хүнүүдые баталдаг, үйлэдбэриин мүнгэнэй түсэб харадаг, ямар модо хэды хэмжээгээр хубаахаб гэһэн гурим тогтоодог юм.

Андрей МУХИН,
«Ой модоной ажахы» гэжэ журналай ахамад редактор.
(АПН).

АРГАДЫН СОВХОЗДО

Совхоз дотороо түрүүлбэ

Бутыд Яхановна Доржиева совхозой үнинэй һаалишадай нэгэн юм. Дүршэл баянтай һаалишан байгша оной нэгэдэхи кварталда 18 үнеэн бүриһөө 535 литр һү һаажа, совхоз дотороо эрхимлэбэ.

Уялгаяа дүүргэхээр болобо

Саһандай... Үзэсхэлэнтэ һайхан хадануудай дунда оршодог нютаг юм. Эндэ мүнөө Жан Балдановай отарынхид түл абалгаяа эрхим һайнаар үнгэргэжэ байнхай. Тэрэнэй отарада 450 гаран хурьган абтаад, гарзагүйгөөр тэнжээгдэжэ байна.

Тус бригадада Санжидма Балданова, Будэма Батуева, Дулгар Батуева гэгшэд ажалладаг юм.

Эдэнэр мүнөө 100 эхэ хонин бүриһөө 95 хурьга абаха уялгатай.

Абаһан энэ уялгань дүүрэхэ дүтэлөө.

Залуу малда—анхарал

Арзагуунай отделениин ахалагша хонишон Цыбикжап Бадмаевагай даадаг отарынхид хүшэр хүндэ үбэлжэлгые һайн дабажа байнхай.

Илангаяа нарай мал харууһалгада эндэхид анхаралаа ехээр хандуулна. Һүүлэй мэдээнэй ёһоор, мүнөө энэ 518 хурьган абтаа.

Хаа хаанагүй түл абалга үргэлжэлһөөр.

Л. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ТАМАЖАБАЙ НАҺАНАЙ ЭГЭЭН УТА ҺҮНИ

Һаяхан Юрөөгэй Карл Марксын нэрэмжэтэ суута колхозой түрүүлэгшэ Жамсо Бальжинимаевич Ванкеевтэй уулзашооб.

— Зай,, Тамажабнай ямар байнаб? — гэхэдэм:

— Яашахаб. Хонидоол адуулаад ябаа гүбэ, — гээ һэн. Тиигээд:—Үнөөхи һүниинь түлөө шагнал хүртөөгөөбди,— гэжэ нэмээ бэлэй. Хажуудам байһан нэгэ хүн:

— Ямар һүниин түлөө? — гэжэ һонирхобо. Түрүүлэгшэ нэгэ бага бодолгото болоһоной удаа:

— Тамажабай наһанай эгээл ута һүниин түлөө, — гэжэ хэлээ һэн. Тиихэдэнь лэ би тэрэ һүни тухайнь барандаа мэдэһэй гэжэ хүсэһэн тула, энэ хөөрөө бэшээ һэм.

Тамажаб хонидойнгоо хорёогой ээ нээгээд, модоной үндэһэн ги өөрынь арьягар гарта, хоой зээлэн нооһондо эльбүүлэ бүүлһээр, мэльгэн болоһон агта гааһаяа тоншохо зуураа, һалхинһаа хүрин хара болоон духаяа уршалаатуулан, амар зангаараа тэнгэри өөдэ ба. Хойто хадануудай, оройбад хара-бухы Талын булаоршониие ямаан дахаар хуархихаяа байһан мэтээр, — илэн орьёлтоһон үүлэдые нэгшам зуура гэтэжэ үзэбэ. үдхэр ехэ, бордоһолхол һанаахаш, теэд яаба сааш, бордоол байгыш, табиг таратараа айе үзэһөөр лэ ябааб», — гэ талада гансаарханаал мал лжа ябадаг хүн лэ хадаа ами юумэнтэй — тэнгэриш байг, жо бургааһанш байг, хада ш байг хамаагүй — хөөрэл һурашаһан маягаараа. Мүье тэнгэритэй ябууд занал абаба. Хонидоо баруун ураг— нэлэнхы Борьёо тала руу үүлээд, гэртээ орожо, нэгэ халуун сай һоробо. Хүгшэь баһал тэнгэриин уригүй айе хараһан байжа, пеэшэеон бүмбэрхэ зуураа, урда урайхиһаа налагайгаар, шударгы сайень аягалба. Тиигээд:

— Тамажаб, холо бү ошооройл, дөө тэнгэриимнай зүһэ хайааб? — гэжэ хэлээд, нүхэ шарайшалба. Теэд тэрэнь яашье үндылгэнгүй уурал сайгаа һорожо дүүргээд, ше дуутарангүй, һамганайнүгые хайхаранишьегүй гараша Иимэ зантайень һайн мэдэхэ рынь, сонходоо ошожо, нүхэёе хойноһоо хараад, нэгэ зогсобо. Тиигээд тэнгэри дахин һарабшалан хараха бүришье һүрөөтэй, мэнэ мэхы хара дахаараа бүхы ор даруутай байба. Тиихэ нүхэрэйнгөө хүзүүндэ дулаан ыень боолгохоёо мартажараа һанажа, даб гэжэ шар шүүрээд, хэрэлсы дээрэ адань. Тамажабынь бүри са бурдаһан соогуур хонидтоёо ан орошонхой байба.

Хонид һолоомон һүринүүдэй нуудые урижа, нойтон хонроо саһа этэн, хуурай һо олоходоо, тэдэнээ амтар жажална. Тамажаб тамхяа ад тэнгэри өөдэ хараад лэ о. Тиихэ зуура: «Ши, тэн хаан, ехээр бү уурла, эндэшолхозой хонид, ойлгоно гүш, ынай хонид үлэ залгажа абши бы даа, ехээр бордоһоёо ань бү туу, хадын лэ орой хашхарыш, эшхэрыш», — мэтээр гүбэржэл байба. хөөрөөшье тэрэ «тэнгэриин үгыень дуулаһан шэнги олотор эрид зангаа бари у, талын жэлэгэр нюрган р сайбар сагаан, мүнгэн ялалзаһан һэбхэг саһаяа үлжэ наадаба.

эдшье зэлэхэнь бэшэ аал байза, хонидойнгоо байратайэр хүрэтэрөө һалирһаар ошосайханаа ужа ерэхэ болоол шэбшэһээр, һүүлшынхеэ оо тойрохо гэжэ шиидээд энь, хонидынь юунһээшьеб эндэл боложо, һэр-мэр гэл тогтууриияа алдаадхиба. Ха үргөөд, Тамажабай шагахада, ямар нэгэн цамай най бүреэ, бүшхүүр мэтээр, талань али зүг гэхын арга — адли тэгшэ хүүежэ, шууя һнхинэжэ, дорьбожо байхашуу болобо. Һалхин улам шангаржа, хүл дээрээшье тогтохонь бэрхэтэй. Хэрэг бүтэхэеэ болибо, хоолшье барижа ерэхэ арга һалаба гэжэ ойлгоходоо, Тамажаб гартахи модоёо далагашуулан, һүрэгһөө таһарһан хонидоо түлхихэ, татаха тооной үнөөхил һуриингөө һуури тээшэ намнажа эхилбэ. Заримдаа амияашье абахын аргагүй болоходонь, байрадаа зогсожо, нюргаараа һалхи шуурганай зүг тээшэ хараад, хирэ хирэ байха баатай болоно.

Сэн-бун болоһон нидхээ гарайнгаа араар аршахадань, мульһэн сэбдэгээр хүйтэ даажа байба. Үгы даа, иимэ шуурга, сэхынь хэлэхэдэ, Тамажаб нэгэтэшье энэ талада үзөөгүй хаб гэжэ шэбшэбэ. Жараад шахуу жэл соо Талын булагай дайдые зүүлжэ, баруулжань, урагша хойшонь хээлэһыень хэмжэһыень тоолохо болоо һаань — мэдэнэгүйб, хэды

Баатаршалга тухай хөөрөөн

болохо һэн хаб, зүгөөр лэ иимэ шууրганда лаб лэ орожо үзөөгүй байха.

Газар тэнгэри хоёр ниилэһэндэл боложо, хүрилөөн, эшхэрээн соонь, хажуудаашье байһан хүниие обёорхонь бэрхэтэй. Гайхахадаа хашхараад үзэхэдэнь, абяаниинь шье аманһаань алдуурһаар, өөдөө, хайшаашьеб дэгдэжэ, өөрынь абяан бэшэ шэнгеэр, сад гэжэ дуулдаад лэ, үнөөхил сагаалхима орьёлоон соогуур тунашана. Амияа даруулжа, нэгэ бага гол ороходоо, хонидни энэл багта обоорон хэбтэнэ гэжэ багсаан тухайлжа, тэдэнээ тойроод саг үргэлжэ ябажа, угайдхаһаа нэгэ зүргэшүү юумэ гаргаха байна гэжэ шиидэбэ. Тингэбэлнь хонидынь задаран, бутаран гүйлдэхэгүй, нэгэ газартаа лаб хуража хэбтэһэниинь мэдэгдэхэ ха юм. Һүрэгһөө таһаран, гүйлдэхээ һанаһан хонидой энэ шуурган соо оро һэегүй ошохонь, саһанда булагдажа гү, али хонхор нүхэ руу шаагдажа хосорхонь арсашагүй. Үгы даа, тэдэниие бэе бэеһээнь һалгаажа яашье болохогүй. Тиигэжэ һанахадаа, хүсэ нэмэһэндэл боложо, һалхинай урдаһаа зүдхэн зүдхэн алхалжа мэдэбэ. Аминиинь бүтүүржэ, нюурынь, хүзүүниинь халуу бусалаад, буруу алхам хэжэ бүдэрөөдшье абана. Заримдаа захымни хонид саһанда булагдаад, долоо болошоод байна гэжэ һанаад, хүр малташахадань, тэрэнь юрэл хооһон саһан, мэхэ байшаха юм.

Тиин, нэгэ мэдэхэдээ, зүг шэгээшье алдажархиһан, зүүлжэ, баруулжаашье, урагша хойшоошье ябажа байһанаа ойлгохоёо болижо, хордожо байһан нюураа хоёр гарайнгаа альгаар бүглөөд, һалхинда айбала мэтэ найган найган зогсоодшье абана. Нэгэ нюдэндэнь борботор хара хонин шэнги юумэн торолдожо, урагшаа юм гү, али зүүлжээ юм гү — һалхинда туугдан хиидэжэ ябахадал гэбэ. Ухаа мэдээ алдаһан Тамажаб хүндөөр уухилан, хойноһоонь даб гэхэдээ, оро бодогүй бүдэрэн орондоголшобо. Дары түргэн хүл дээрээ бодожо, хойноһоонь харайхадаа, тэрэмни хамхуул ха юм, тиигээд лэ хиидэжэ ябаба гэжэ ухаандаа шуужэ ойлгоо, халаглан, өөрыгөө харааһаар, һөөргөө, һалхи өөдэ эсэһэн морьиндол зүдхэжэ оробо. Энэл багаар хонидни байна ёһотой гэжэ тухайлаад, ябаба... ябаба. Теэд хүрэхэ юм бэшэ. Хүсэ шадалайнгаа барагдахада, төөриһэнөө, түрэл таладаа, гэгээн үдэр дунда төөриһэнөө ойлгожо, бэеэ хайра гамгүй харааһаар хажуу тээшээ һалирба.

Тиигэжэ ябатараа, нэгэ монсотор зээлэн юумэнһээ торожо унашахадаа, халуун амитай юумэ тэбэришэһэн хэбтэбэ. «Хонидни...» гэһэн бодолһоо досоонь гэрэл ороһондол боложо, тэрэ зандаа хүдэлэнгүй удаан хэбтэбэ.

Бэеынгээ тэниихэдэ, хүл дээрээ бодожо, бордоһон соогуур тэмтэрэн, хонидоо тойроод баһал ябажа эхилбэ. Хэды шэнээн сагай үнгэрһые, тэрэ «тэнгэри хаанай» хэды болотор иигэжэ уурлажа, галзууржа байхые бүри мэдэхэеэ болиһон Тамажаб гайхан тагнан, юугээшье хэхэеэ ойлгожо ядаба. Иигээд лэ хонидооро хамта хосорогдохонь гээшэ гү гэһэн һүрөөтэй бодолһоо нюргаарнь хүйтэ даажа, һууха, байхашье мүрөө оложо ядана. Теэд гэр тээшээ ошооб гэжэ дэмы ха юм. хосорхол мүрөөрөө хосороод һалахал. Хасар, хүзүүниинь бүээ тэсэшэгүйгөөр хордожо, галаар, хайруулһандал болоно. Нэгэ мэдэхэдэнь, оршон тойрон шэб балай харанхы болошонхой байба. Тиихэдэнь лэ һүниин харанхы бууба гэжэ ойлгобо. Үглөөнэй юумэ эдеэгүйгөө мэдэрхэдэнь, досоонь энэ һүни утэ мэтэ харанхы, хооһон болошоно. Яахабши даа гэжэл хүл дээрээ зогсожо, хонидоо тойрон ябажал байба.

Шуурган заахашье намдаха хэбэргүй, хорон хүйтөөрөө Тамажабые тамалан хайража, хоёр шэхэнэйнь дүйрэтэр эшхэржэл, эшхэржэл байһан зандаа. Хонишоной толгойдо сүхэрэлтэ бодолнуудшье үйрэжэ һалаха юм бэшэ. Яаһан ута һүни гээшэб, хэзээ дууһаха һүни гээшэб?! Алтан дэлхэйдэ ажаһууһан бүхы жара наһан ссомнишье иимэ ута, дуулаха ямаршье хойшолонгүй иимэ һүни байгаагүй бэшэ гү гэжэшье шэбшэхэ юм.

...Теэд дууһахагүй һүнишье, шууրганшье гэжэ байдаггүй ха юм. Үүр хираалжа, дахин сайбар һүн сагаан үүрэй мүндэлхэ үеэр талын шуурган тэрэ эхилхэндээл, адли түргөөр замхажа, сэн бун болоһон хонишон эсэһэн сусаһандаа хүл дээрээ арайхан тогтожо байгаашье һаа, хонидоо бодхоожо, бүридхэжэ эхилээ һэн. Тэрээндэ туһалха гэжэ гүйлгэлдэжэ ерэһэн хүнүүдээр Тамажаб бүтэн бүрин үлэһэн табан зуугаад хонидоо туужа, һөөргэнь хорёодонь оруулаад, найгаһаар гэртээ ороод, орон дээрээ ошожо, юумэшье эдингүй, үгэшье хэлэнгүй, үхэһэн хүндэл, һалд хэбтэмсээрээ, гансата хурхиршоо бэлэй. Уйхай болоһон һамганайнгаа хүлдэжэ, суухаран харлажа эхилһэн хасар, хүзүүндэнь эм түрхижэ байхадань, үргэлэн соогоо юм гү, али дэмырһэндээ юм гү—бү . мэдэе, зүгөөр:

«Тэнгэриин хаан, шамтай үзэлсэхэл байхабди», — гэжэ Тамажаб хамар дороо гүбэрөөд һалаагүй һэн. Һамганиинь хайрлангяар хараха зуураа: «Унта, унта даа»,—гэжэ нарай үхибүүндэ хэлэһэндэл налгай уринаар хэлэжэл байгаа һэн.

Энэ домогшье, расскашье бэшэ. Эндэ эхинһээ һүүл хүрэтэрөө хуу үнэн. Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хонишон Тамажаб Чагдуров январиин гушанай һүниие — наһанайнгаа эгээл ута һүниие хэзээшье мартахагүй байха. Хөөрүүлээдшье үзөөрэйт!

А. ЖАМБАЛДОРЖИЕВ.

АЖАЛШАДАЙ БЭШЭГҮҮДҺЭЭ

АРБАН ХОНОГОЙ ТУРШАДА

«Коммунизм» колхозой правлени, партком шэнэ барилганuудта хэрэгтэй болохо модо бэлэдхэжэ абаха арбан хоногой воскресник соносхоһон байгаа. Заһабарилгаяа дүүргэһэн механизаторнууд өөһэдын бригада эмхидхэжэ, барилгын модо бэлэдхэхэ воскресниктэ олоороо хабаадалсаа.

Эдэнэрэй Хоймор гэжэ газарта хүрэжэ ерэн гэһээнь, модо бэлэдхэгшэдэй үшөө нэгэ бригада иишэ ерэнхэй, туха сүлөөгүй модо унагаажа, бэлэдхэжэ байба.

— Мүрысэхэ болоо гүбди,— гэжэ барилгашадай бригадые даагша В. П. Ларионов модо бэлэдхэхээр ерэгшэдые харахадаа хүхибэ.

— Хүбүүд, яахабибди. Уряаеынь дэмжэхэ гээшэ гүбди,—гээд Е. Ф. Климов нүгөөдүүлдээ хандаба.

— Хамаагүй, мүрысэе,—гэлдэжэ механизаторнууд дарья табилдашаба.

...Хэдэн үдэрэй туршада хоёр бригадын гэшүүд модо унагаахадаа, правлени, парткомойнгоо табиһан даабари—1600 кубометр модо тэрэ дороо отолжо дүүргэжэрхёод, үшөө 400 кубометр барилгын модо бэлэдхөө гэжэ хэлсэбэ. Модошодой бэлэдхэһэн модон үдэр бүри таллуулагдажа, тракторай шэрэжэ абаашаха харгы дээрэ асарагдана. 2000 кубометр модоёо бэлэдхэжэ дүүргээд, тэрэнэйнгээ 1000 кубометр модо зөөжэ асарха зорилго эдэнэр урдаа табина.

Иигэжэ ажалша бэрхэ хүдэлмэришэдэй ашаар лэ колхозой Үльдэргэ тосхоной шарай бүри гоё һайхан болохонь дамжаггүй.

А. БАБУШКИН.

Яруна.

БАЯР АСАРАГША

Урагша хойшоо гонзойһон тосхоной гол үйлсөөр дундуур бэетэй, хара сүүмхэ хажуу тээгээ үргэлһэн хүн айлай газаа халта тогтоод лэ саашална. Хаа-яа үйлсэдэ зарим зонтой золгожо, сүүмхэ сооһоо ямаршьеб саарһа гаргажа һарбайна. Баһа тээ-тэрэ үйлсын эгээл захадахи бишыхан гэрэй хажууда ябаһан тулгууртай бүхэтэрхэн хүгшөөдэйдэ юушьеб хэлээд, тэрэнээ дахуулжа гэртэ ороно. Уданшьегүй тэндэһээ гараад, углуугай саагуур годиржо, харагдахаяа болин ошоно...

Энэ хадаа нютагай почтальон Буда Доржиев ажалаа хэжэ ябана гээшэ. Баруун хүтэл дээрэ наранай арай-арайхан ороходо байхада, хоёр зуугаад шахуу үрхэтэ айлнуудаар дууһан ябаад, гэртээ ерэдэг. Теэд үнишье болонгүй, урбуулга ямаан дахаяа үмдэнхэй үнөөхи Будамнай гэрэйнгээ хорёо сооһоо шаргатай морёо гаргажа байха. Эндэһээ дүрбэ-табан модоной газарта оршодог Арсеньтьевкэ гэжэ бишыхан һуурин болон ойро-тойроной гүүртэ, отарануудаар почтоёо—шэнэ газетэ, журнал абаашахань гээшэ. Тэрэ орой үдэшэ болоһон хойно гэртээ ерэдэг.

Сайгаа уужа байхадаа, үнгэрһэн ажалай энэ үдэр соо хэнэйдэ ороһоноо, хэнтэй юун тухай хөөрэлдэһэнөө ойндоо оруулаад үзэнэ. Ванчиков Дашажабайда Баргажанда байдаг дүүтэнһээтнай посылка ерээ, ошожо абыт—гэжэ дуулгаһамни ехэтэ хүхилдөө. Һонирхоһон, баярлаһан үхибүүдынь «Түргэн ошыш»—гэжэ эсэгээ эндэ тэндэһээнь нооложо, носожо байгаа һэн. Мүн хүршэ Нимаев үбгэжөөлдэ сэрэгэй албанда байгаа хүбүүнһээнь бэшэг үгэхэдэм, тэрэ дэбхэрэн алдаа гэхэ мэтые дууһан һанана. Буда Доржиевта зоной далай соо үнгэргэһэн ажалай юрын энэ үдэрһөө эхи абан, һанаха дурсаха юумэ тон ехэ.

Дэлхэй дээрэ жаран зургаадахи жэлэйнгээ саһа гэшхэжэ ябаһан хүн. Харин почтынгоо хара сүүмхэ 1938 ондо анха түрүүн мүрдөө үргэлөө бэлэй. Мүнөө хүнэй ажалаарнь һонирхоходо, энэ үе тухай дурдаха дуратай юм.

— Тиихэдэ,—гэжэ үбгэжөөл хөөрэдэг,—эндэмнай гурбан бишыхан колхоз байгаа. Нэгэтэ намайе аймаг дуудуулжа, энэ гурбан колхозой бэшэг зөөгшөөр томилһон юм. Мүнөөнэй хидэл адли машина байха бэшэ даа, гушаад модоной газарһаа морёор зөөгшэ бэлэйб. Бордоһотой, бороотой һүни, үдэр төөрэхэ, тэнэхэшье ушар болохо. Теэд сүхэржэ хэбтэһэнээ һанагшагүйб даа. 1939 ондо эндэ почтын отделени нээхэ зорилгоор Улаан-Үдэ өөрөө ошожо, Республикын хэлхеэ холбооной арадай комиссариадта хэрэг бараа һэм. Мүнөөдөө аргагүй байна, баймга заатагүй нээхэ ёһотойбди гүүлээ бэлэйб. Үнөөхил гушаад модонойнгоо Селенгинскэһээ морёороо почто шэрэжэ гурбан жэл ябааб. Дайн эхилбэ. Сэрэгэй арын албанда татагдабаб. Дайнай дүүрэхэ багаар бусахадамни, одоошье эндэмнай почтын отделени нээһэн байгаа һэн. Теэд колхозой правлени ондоо ажалда оруулба. Тэрэ гэһээр нилээд олон жэлдэ колхозой элдэб ажал хээб. Һаял табяад оной дүүрэхэ багаар почтодоо дахин ороод, энэл ябана хаямбиб даа.

Мүнөө Буда Доржиев хүнгэн бушуу зандаа «Ажалайнгаа забһараар гэр багайнгаа юумэ хэжэл ябаха, ашанараа харалсаха. «Эсэхые мэдээгүй»—гэжэ эгээл иимэл хүниие хэлэдэг ёһотой. «Ажал хэнгүй байгаа һаа, үбдэшэхэ хүн бэшэ гүб»—гэжэ үбгэжөөл энеэдэг.

Хүн зоной аша туһада хубитаяа оруулалсангүй байжа шадахагүй үбгэдэй нэгэн, коммунист, пенсионер Буда Сагадаевич Доржиев Сэлэнгын аймагай һүтэй нютагта ажаһууна.

Л. ГОНЧИКОВ.

Сэлэнгын аймаг.

ТҮҮХЭЙ ХИЛЭЭМЭН

Дээдэ-Худанай сельпогой Могсохондохи пекарни ходол түүхэй хилээмэ гаргана. Юуб гэхэдэ, пекарниингаа пеэшэн халааха түлеэниинь шал нойтон, тэрэ мүртөө умхи. Теэд иимэ няладагар түүхэй хара хүбэригүүдые «эдигты» гэжэ ажалшадта наймаалхаһаа эшэхэ нюургүй сельпогой, мүн эндэхи пекарниин хүдэлмэрилэгшэдтэ юун гэжэ хэлэхэбши даа. Һэшхэлгүй улад гээшэ гү? Өөһэдөө мэдэжэ байнаха юм.

Могсохоноорхин ондоо тээһээ һайн шанартай хилээмэ абаха аргагүй хадаа яахаб «үгыһөө биинь дээрэ» гэжэ абахал баатай болоно бшуу.

Сагаан хилээмэн эндэ оройдоошье наймаалагдадаггүй. Дуулбарида, сельпогой түбэй пекарнида сагаан гурилай талха баридаг юм гэлсэдэг.

Мүн эндэхи магазинда манна, барайгар зэргын хүрпээшье үнинэй харагдадаггүй. Үхибүүдтэ илангаяа хэрэгтэй сүү. Эндэхи найман жэлэй һургуулиин 250 багашуул 5—6 хэшээлэй үедэ хооһоор һууна: һургуулидань буфет үгы.

Нютагай эмхи зургаанууд бодожо үзэг лэ! Худалдаа наймаае ажалшадай хэрэглэмжэ һайнаар хангалгада мүртэйгөөр хандуулха ёһотой бэшэ аал?

Ш. ЦЫВАНОВ.

Хориин аймаг.

Түрэһөөрнь 60 жэлэй ойдо

БААТАРЛИГ ЗАМ

«...Бэемни элүүр һайн, согтой залитай ябанаб. Хэзээшьегүй дайнда орохоор бэлэмби. Парти правительствын, Верховно командованиин даалгабари дүүргэхын тулада бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм бэлигээ зорюулхаар бэлэмби, хэрбээ хэрэгтэй болоо һаань, бэе наһаашье үтэхэб...» гэжэ Владимир Бузинаевич 1941 оной июниин 22-то гэртэхидтээ бэшэһэн байгаа агша һэн. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай эхилхэдэ, Улаан Армиин командир В. Б. Борсоев Грозный городто дүтэшэг оршодог Ермоловко гэжэ һуурин шадар байһан.

Буряад арадай солото хүбүүн В. Б. Борсоев—сэрэгэй кадрова офицер, арад зоноо омогорхуулһан, Совет гүрэнэй эрхэтэн нэрээ дээрэ үргэжэ ябаһан хүн. Энэ хүн тухай оло дахин хэлэгдэһэн, дурдагдаһан, шүлэг домогшье бэшэгдэһэн байха.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу-ехэ дайнай дүүрэһээр 20 жэлэй ойтой дашарамдуулан, гвардиин полковник В. Б. Борсоевто (наһа бараһан хойнонь) Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэ олгогдоо һааб даа. Улаан-Үдэ городтомнай нэгэ үйлсэ буряад арадай баатарай нэрээр нэрлэгдэнхэй. Тиихэдэ түрэһэн нютагайнь колхоздо полковник В. Б. Борсоевой нэрэ олгогдонхой.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай алдарта командирай нэрые совет арад мүнхэлжэ, сээжэ зүрхэндөө хадагалжа ябадаг. Һүүлшынгээ баатаршалга, шэн зориг гаргажа, аршалан хамгаалһан город—Львовой Алдар солын үндэрэй оройдохи баатарнуудай пантеондо хүдөөлүүлэгдэнхэй. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда бэе наһаяа үгэһэн шэн зоригто хүбүүдэй наһа мүнхэлһэн дүлэн эндэнь хэтэ мүнхэдөө бадаржа байдаг.

Дайнай түрүүшын үдэрһөө эхилээд, баатарай үхэлөөр унатараа ябаһан габьяата замыень мини тоолохо болоо һаа, нилээд ехэ болохо. Бидэнэр, ахамад хүнүүд, дайнай үедэ Верховно Главнокомандованиин приказ соо гвардиин полковник В. Б. Борсоевой дайшалхы габьяа тухай оло дахин уншаһан, баярлаһан, омогорхоһоноо мүнөөшье тон һонороор һанадагбди.

1943 оной хатуу шэрүүн байлдаанууд болоожо байгба. Энэ үедэ галзуу дайсанай доботолго сарахын тулада шөнэ түхэлэй сэрэгшэд бии болгогдоо һэн. Танкнуудые буудаха, хюдаха тусхай артиллерийскэ полк, бригаданууд байгуулагдаа бэлэй. Тиихэдэ подполковник зэргэтэй ябаһан В. Б. Борсоев нэгэ полкын командираар томилогдоһон байгаа. Тээ һүүлдэнь полковник зэргэтэй болоод, 11-дэхи тусхай артиллерийскэ бригадын командир болгогдоо һэн. Һүүлээрнь 1-дэхи Украинска фронтдо 7-дохи тусхай бригадын командираар ябаһан байгаа.

Эрэлхэг зоригтой, шадабари ехэтэй сэрэгэй командир ябаһыень хамта ябаһан нүхэдынь шье, дээдэ тушаалта даргандарыньшье—бүлта нэгэл үдхатайгаар энэ хүнэй дүрсэ шарай харуулдаг юм. В. Б. Борсоевые мэдэхэ Советскэ Союзай Маршал К. С. Москаленко иигэжэ бэшэнэ: «Бригадын командир Владимир Бузинаевич Борсоевые суг-таа ябаһан сэрэгшэдыньшье, командованиньшье ехээр хүндэлдэг юм байна...»

Энэ командирай мэдэлдэ ябаһан сэрэгшэдынь тэрээндэ ехэ дуратай байгаа. Энээн тухайнь бригадын политотделэй начальник ябаһан полковник Илларион Игнатьевич Алексеев иигэжэ хэлэнэ: «...Арганүй бөрхэшөөлтэй үе сагай тушаалдаад байхада, тэбдэн мэгдэнтүйгөөр, аалин дарүүгаар бүхы юумые хаража үзэхэ, эрэлхэг зоригтой, илаха байһандаа гүн гүнзэгыгөөр этигэдэг, сэрэгшэдтээ ехэ дуратай, тэдэндээ аргатүй анхаралтайгаар хандадаг, бүхы юумээ—баяр жаргалаашье, бэрхэшөөл хохидолоошье бүлтыень нүхэдтэеэ хубаалдажа ябадаг—иимэ гайхамшаг шэнжэ шанартай, һайн һайхан сэдьхэлтэй хүн бэлэй...

Гвардиин полковник В. Б. Борсоевой даажа ябаһан сэрэгэй часть—11-дэхи тусхайта бригаданьдайшалхы габьяа гаргаһанайнгаа түлөө гвардейскэ нэрэ зэргэтэй болгогдоо һэн.

Танкова сэрэгшэдээ дайн байлдаануудта бэлигтэй бэрхээр ударидаһанайнгаа түлөө В. Б. Борсоев хэдэн олон орден хайрада хүртэһэн. Ленинэй орденоор, Улаан Тугай, Улаан Одоной, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай орденуудаар. «Габьяата офицерэй зэргын легион» гэдэг Америкын орденоор шагнагдаһан юм.

Бэлигтэй бэрхэ сэрэгэй командир В. Б. Борсоев тухай «Красная звезда» газетэшье бэшэһэн, магтаһан байгша. Эдэ бүгэдыень тоолохо болоо һаа, баратдашагүй олон.

Владимир Бузинаевич мүнөө мэндэ ябаа һаа, үсэгэлдэр тэбхэр жара наһанайнгаа жаргал тэмдэглэжэ байха һааб даа. Теэд яахаб.

Дайн сэрэг гээшэмнай хүнэй амии наһа гамнадаггүй һэмнай даа. Баатарай үхэлөөр унаа. Мүнөө манай арадай туйлаһан гайхамшаг ехэ амжалтануудые амии бэеэрээ аршалан хамгаалагшадай нэгэн—гвардиин полковник В. Б. Борсоевой түрэһөөр жара наһанайнь ойе манай республикын ажалшад тэмдэглэжэ байна.

Б. БАЙМИН.

ХӨӨРХЭН ХҮҮГЭДЭЙ ХҮХЮУХЭН ЗУГАА

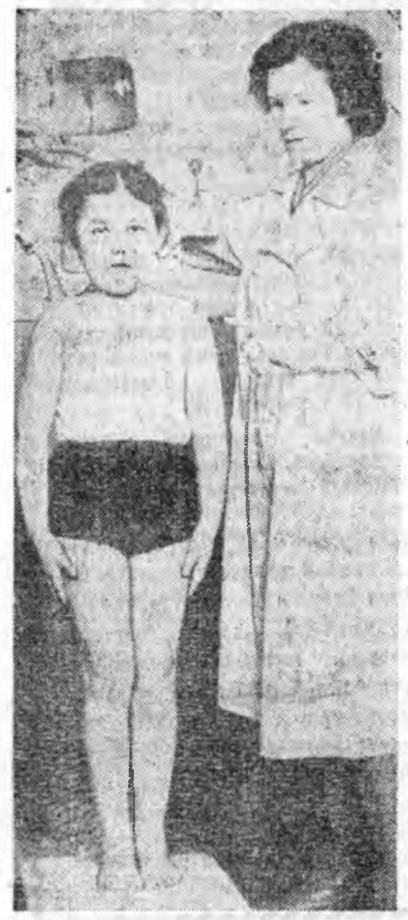

Аба, эжынэртээ үдэшүүлһэн үхибүүд үглөөгүүр бүхэндэ аабар аабар алхалалдаһаар саад тээшээ субана. Тэдэнэрые харахада хөөрхэншье. Саадай үүдэ орохотойнь хамта хүмүүжүүлэгшые угтахада, томоотой янзаар амаршалнад.

Энэ хадаа Улаан-Үдэ городой 58-дахи хүүгэдэй саад. Эндэ хүдэлмэришэд, алба хаагшадай 125 үхибүүд байдаг. Тэдэнэр үүжэм, һаруул, дулаан таһалгануудсоо байжа, үдэр хоног үнгэрхэ тума элдэб һайн һайхан юумэ шудалжа, өөһэд хоорондоо нүхэсэн, хамтаараа байжа һурана. Тэдэнэр саадай хүдэлмэрилэгшэдтэ эсэгэ, эхын мэтэ анхаралаар хүреэлэгдэн хүмүүжүүлэгдэнэ.

Саадта байһан үхибүүдэй бэеын элүүр энхэдэ анхарал ехэ хандуулагдана. Медицинскэ сестра Елена Казакова энэ талаар ехэ оролдолго гаргана. Саадай хүүгэдые хүмүүжүүлэгшэд бултадаа дунда болон дээдэ эрдэмтэй хүнүүд. Тэдэнэр хүүгэдые зүбөөр, коммунисээр хүмүүжүүлгэдэ бүхы хүсэ шадалаа, һанал сэдьхэлээ хабаадуулна.

Тус саад город соогоо түрүү саад гэжэ тоологдоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Саадай медицинскэ сестра нүхэр Казакова басагаханай хэр зэргээр ехэ болоожо байһаниие шалгажа байна. 2. Хүүгэд физзарядкада.

С. БАЛДУЕВ.
Фотонь авторай.

Энээниие уншаа һэн гүт?

ОРОДОЙ ТҮРҮҮШЫН ОПЕРО

1836 оной декабриин 9-дэ «Иван Сусанин» гэжэ М. И. Глинкын оперо сиха түрүүшынхеэ табигдаһан байна. Энэ хадаа ородой хүгжэмэй культурын эхи табиһан үе болоно. Агууехэ композиторай патриотическа оперо хадаа ород арадай түрүүшын ёһотой национальна, арадай гүн удхатай оперно театрай зохёол байһан. Композитор Глинка арадай дундаһаа гараһан жиирэй хүниие сценэ дээрэ анха түрүүлэн тодоор тобойсо харуулаа. Һайн һайхан зантай, сагаан сэдьхэлтэй, Эхэ орондоо хизаарлашагүй үнэн сэхэ Сусанинай баатиршалга—патриот хүнэй баатаршалга.

«Сусанинай» түрүүшын зүжэг хадаа гайхамшагта событи болоһон байна. Тиихэдэ Сусанинай рольдо XIX зуун жэлэй бэрхэ артистнарай нэгэн О. А. Петров, Ваниин рольдо ородой дуушан А. Я. Петрова-Воробьева гэгшэд наадаһан байгаа. Оперые табилга ородой искусствын һайндэр болоһон юм.

Түрүү хүнүүд, интеллигенцинэр иимэ оперотой болоһондоо баяр баясхалан хүргөө. Тиихэдэ хаанай түшэмэд болон хархис этэгээдүүд Глинкын агууехэ зохёолой удхые ойлгоогүй, тэрэниие тоогоогүй.

(Календарьһаа абтаба).

«БАЙГАЛАЙ» НЭГЭДЭХИ...

«Байгал» журналай энэ оной түрүүшын 1-дэхи номер буряад хэлэн дээрэ барлагдан, хэблэлһээ гараба.

Энэ номер партиин XXIII съездые угтуулагдан хэблэгдээ. «Баглаа сэсэгээр бараалхая» гэһэн нүхэр Ц. Дамдинжаповай статья номерой түрүүшын хуудаһа нээнэ. «Коммунис ажал бүрьялна» гэжэ Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозой һаалиин фермын үдэр үдэрэй тэмдэглэл журналда бэшээтэй. Тэрэ тэмдэглэл дээрэ фермэдэ хэзээ, ямар юумэнэй болоһые 1960 оной июнь һараһаа хойшо мүнөө хүрэтэр алдадгүй бэшэгдэһэн байха юм. Залуу поэт Мэлс Самбуевай хэдэн шүлэг уншанабди. Мария Ангарскаягай «Наран—хүби заяамни» гэжэ рассказ эндэ толилогдобо.

«Аха дүү арадаймнай аялга» гэһэн хальмаг арадай дуунууд һонирхолтой. «Хара хүн шубуун» гэжэ Иван Лазутинай романай үргэлжэлэл тус номерто хэблэгдэжэ түгэсэбэ.

Агуу Октябриин 50 жэлэй ойдо гэһэн таршаг доро «Шэнэ газар» гэжэ Николай Дамдиновай поэмэ, «Шэнэ буряад бүлэ ба гэрлэлгэ» гэжэ Ю. Рандаловай статья толилогдонхой.

Буряадай алдарта революционернүүдэй нэгэн М. М. Сахьяновагай 70 наһа хүрэһэн ойдо, республикын мэдээжэ уран зохёолшо Жамсо Тумуновай түрэһөөр 50 наһанайнь ойдо зорюулагдаһан литэ толилогдоо. Жамсо Тумуновай бэшэһэн «Батальоной дайшалхы зам» гэһэн түүжэ. Литын үргэлжэлэлдэ татар арадай үнэн сэхэ хүбүүн, фронт дээрэ хүндөөр шархатаһан, дайсадай һабарта орожо саазалуулһан поэт Муса Джалилиин 60 наһанай ойдо зорюулагдан, эрэлхэг зоригто сэрэгшын хэдэн шүлэг энэ номерто толилогдоо.

Номерой һүүлшын хуудаһанууд Чимит Цыдендамбаевай «Холо ойрын түрэлнүүд» гэһэн шог ёгто зохёолой эхин бүлэгүүдээр түгэсэнэ.

АЙЛШАД

Республикымнай оперо болон балетэй театрай бүлэг артистнар Ахын аймагта айлшалба. Тэдэнэй дунда РСФСР-эй арадай артистка Н. Петрова, БурАССР-эй габьяата артист Т. Карпов, артистнар Н. Сыренов, О. Шалбуева ба бусад бии. Эдэнэр аймагай ажалшадта наада зүжэг харуулаа.

В. ГАЛСАНОВ.

КИНО

ТЭМСЭЛЭЙ ДҮЛЭН СООГУУР

Дошхон шэрүүн байлдаанай болоһон газарнуудта хэдэн олон мэдэгдээгүй солдадуудай нэрэгүй хүүрнүүд тэбхылдэн харагдадаг. Тэндэ үүжэм үргэн Эхэ ороноо хариин хархис дайсадһаа хамгаалан унаһан баатар хүбүүд, басагад нойрсоно. Тэдэнэр хэзээ нэгэтэ бидэнэр шэнги арюун һайхан, агаар сээжэ дүүрэн амилан, зол жаргалаа эдлэжэ, иимэ уршагта муухай үйлэ зоболон тохёолдохо гэжэ һанаагүй ябаа юм аабза. Нэрэгүй хүүрнүүд гансаардан нойрсоно. «Эхэ оронойнгоо түлөө фашис булимтарагшадтай болоһон тулалдаанда баатарай үхэлөөр унаашад» гэһэн гансахан таршаг уншахат. Хэд гээшэб тэдэнэр? Юунэй түлөө шуһанайнгаа һүүлшын дуһал хүрэтэр тэмсээб? Энэ асуудалда А. П. Довженкын нэрэмжэтэ киностудиин табиһан «Мэдэгдээгүй солдадууд үгы» (режиссерынь С. Цибульник) гэһэн фильм харюусана.

...1941 он. Киев шадарай дайн байлдаан. Тэндэхи һууриин хүн зониие немецүүдэй ерэхэһээ түрүүн зүүлжэнь ябуулжа байһан үе. Утаа уняарта дарагдаһан, хэдэн удаа бомбодуулжа һандарһан Киевэй үйлсэнүүдээр арадаа монсогорхон юумэнүүдые шагтагалһан, үхибүүдээ гартаа хүтэлһэн, үргэлһэншье эхэнэрнүүдэй, үбгэд хүгшэдэй яаралтайгаар субаха, саг үргэлжэ тревогын дохёогой хуугайлха, немецкэ бомбардировщигуудай хүндөөр хүнхинэн, город дээгүүр ниидэхэ таһалданагүй.

Алуурша дайсадай һууриниие булимтаран эзэлхэдэ, Киев ерэһэн залуухан Маша басаган (артистка Н. Рычагова) военфельдшер Миша хүбүүнтэй (артист П. Иванов) уулзана. Тэрэ хоёрой саашанхи хуби заяан тэмсэлэй дүлэн соогуур үнгэрнэ. Түрэл нютагаа дайсадһаа хамгаалха гэһэн хүсэл зоригто эзэлэгдэн, тэмсэлэй хүшэр харгыгаар сугтаа саашална. Фашис булимтарагшадые даралсаха хэрэгтэ Маша заахашье һаа, өөрынгөө хубитые оруулалсахаяа оролдоно. Тиимэһээ санитарка болохо гэжэ эрид шиидэһэн басагые наһаар бага хадань тыл ошохыень гү, али гэртээ бусахыень баадхана. Теэд тэрээндэ гэр үгы ха юм: немецүүд эзэмдээ. Хаана ошохоб? Түрэһэн нютагаа дайсадта орхёод, тэрьедэжэ ошохо һана[...] бодол Машын ойн ухаанда ба[...] гаагүй. Мүн баһа Миша Кра[...] ченко шархатааб гэжэ госп[...] тальдо хэбтэхэ болоһондоо [...] сэжэ ядаад, тэндэһээ тэрьед[...] жэ, частьдаа ошоно. Бидэнэ[...] хараһаар байтар, үсэгэлд[...] үшөө үхибүүд ябаһан тэдэ хоё[...] рой зан абари тэмсэлэй дүлэ[...] соогуур хубилна, зоригынь улам хатуужана.

...Түрэл Киевээ орхёод сут[...] рижа ябатараа, тоогүй олон үх[...] бүүдые абархын тула дайсадт[...] баатарлигаар тулалдана. Те[...] дайсад булимтархуугаар аашал[...] һаар. Маша Миша хоёр гал[...] дайнай дүлэн дундуур бэе бэеде[...] дурлалсажа үрдеэшье һаа[...] саашанхи зол жаргалаа эдлэ[...] хубигүй амии наһаа барана. Э[...] оронойнгоо заахан үхибүүд[...] амии наһые абархын түлөө тэмс[...] һэн залуу геройнуудай зол жар[...] гал бидэндэ дамжуулагдан [...] төө гээшэ.

Тэдэнтэй хамта унаһан х[...] нүүдэй дунда түрэхэ үриеэ [...] ража үрдингүй наһа бара[...] старшина, нэгэтэшье хүндэ ду[...] лажа үрдеэгүй ябаһан, эхэнэ[...] нүүдэй хубсаһа оёхо мэргэжэ[...] тэй рядовой Чумак болон буса[...] шье бии һэн. Тэдэнэй үхэһ[...] бэенүүд дээгүүр немецкэ тан[...] нууд хүндөөр уухилалдан [...] гэрнэ. Тэдэ солдадууд мүнө[...] үгы! Түрэлхидынь, нүхэдынь, Эхэ оронинь хаана, хэзээ наһ[...] бараһыень мэдэнэтүй. Теэд т[...] дэнэр хэтэ мүнхэдөө арад т[...] мэнэй зүрхэндэ һанагдажа ябах[...] хал!

Машын ролиие гүйсэдхэһ[...] ВГИК-эй студентка Н. Рычаг[...] вае яһала һайн наадаа гэхэд[...] алдуу болохогүй. Мүн тэрэл ин[...] ститудай студент П. Иванов Мишын образые бодотоор харуулжа шадаа. Тэдэ геройнуудай образууд мүнөө үеы[...] залуушуулые хүмүүжүүл[...] талаараа ехэ нүлөөтэй байха г[...] жэ һанагдана. Юундэб гэхэд[...] тэдэнэр дайнай үеын бодото г[...] ройнууд шуу. Дайнай түрү[...] шын үдэрнүүдтэхи байдалые, али олон хүнүүдэй ондо онд[...] зан абариие бодотоор харуул[...] гээшэ тэнсэлгүй хүшэр юм ааб[...] за. Тиимэ дээрэһээ энэ кино[...] хараһан хүн бүхэн өөрынхеэр[...] бодожо, шүүжэ үзэхэл байха.

В. ТУЛАЕВ.

АГНУУРИИН ХАҺА ЭХИЛБ[...]

Апрель һарада шубуухайнууд ирагуу һайханаар дуулалдана. Энэ һара хабарай дунда һара гэжэ тоологдодог.

Халуун оронһоо түрүүшын айлшад—жэргэмэлнүүд, хүхэ сүсэгынүүд үзэгдэбэ. Уһанай шубуудһаа ангир эгээл түрүүн ерэдэг. Турлааг, шаазгай, шиисгалдайнууд уурхайгаа түхеэржэ эхилэнхэй.

Үнэтэ ангууд (булган, һолонго, хэрмэн) һарын һүүлээр зулзагалдаг, зулзагадынь түрүүшээр ноошоорошье хушагдаагүй, нюдөөшье хараагүй, хурабшын тухай бээтэйнүүд байдаг.

Апрелиин һүүлшын хахадта гүрөөһэн, буга болон хандагайнууд зунайнгаа бэлшээри, үндэр һарьдаг ууланууд тээшэ тэгүүлнэ. Тэдэнэр зундаа үндэр, пэрюун, һоно батаганаагүй, һэбшээтэй газарта байрладаг гээшэ. Хандагай, бугануудай шуһан эбэр һаял ургажа заха[...] Гурануудай эбэрнүүд хүсэд [...] гажа һалаатанхай, зөөлэхэн [...] ноошоор хушаатай ябана.

Хура, һойрнуудай хаба[...] наадан эхилэнхэй. Ойн соо[...] нуудта хара һойр, хура[...] олооро сугларжа, үглөөг[...] эртэ бүбэнэлдэхэнь хол[...] дуулдадаг болобо.

Апрелиин тэнгээр нуур [...] рэмүүдтэ халуун оронһоо [...] һан нугаһан, талуунууд оло[...] сугларжа амардаг.

Мүнөө шоно, шэлүүһэн б[...] баабгайе хюдахада, хорюул [...] хагүй. Шонын гүлгэ бэдэрх[...] апрель эгээл зохид һара. Б[...] гайн агнуури майн 25-да х[...] даха, Эдээнһээ бэшэ ямар[...] агнуури хорюултай.

Апрелиин 30-һаа зарим а[...] суудта нугаһанай агнуури эх[...] хээр хараалагдана.

М. ГЫЛЫКОВ.

ДУЛААРХА САГЫНЬ БОЛО[...]

Апрель һара республика доторнай хагсуу уларилтайгаар эхилээ. Зарим үдэрнүүдтэ саһан ороһон, шанга һалхин үзэгдэһэн байна. Хойто зүгһөө ерэһэн хүйтэн агаар түрүүшын арбаад хоногой туршада хаа, хаанагүй үзэгдэһэн. Үнгэрһэн арбаад хоногто дунда зэргээр 3—7 градус хүйтэн болоо. Тиихэдэ хойто аймагуудта бүришье һаа хүйтэн байгаа. Зарим үдэрнүүдтэ дулаан болоходонь, республикын урда аймагуудта үдэртөө 4—9, хойто аймагуудта 1—4 градус дулаан болоожо, тала дайдын саһан дууһан шахуу хайлаһан байна. Һүниндөө урда аймагуудта 14—20, хойто аймагуудта 24—29 градус хүрэтэр хүйтэрөө. Республикын бүхы аймагуудта үнгэрһэн энэ үе соо бага зэргээр саһан ороо. Илангаяа Баргажан тосхон шадар ороһон 11 миллиметр саһан тэндэ үлэһэн үбэлэй 68 сантиметр зузаан саһан дээрэ үшөө нэмэри болоожо үгэбэ.

Игаабарита үдэрнүүдэй б[...] ходо, республикын урда ай[...] гуудай таряалан, сабшалан [...] һан «саһан хүнжэлөө» һэх[...] газарай хүрьһэн 1—5 санти[...] доошоо гэдэһэн байна. Үнгэр[...] арбаад хоногто үлүү ехээр [...] хилаа. Жэшээнь, секундын [...] метрэй шанга һалхин нэгэ [...] рэй туршада Ивалга, Шэнэ-[...] бэдэ, Петропавловкада, Ромал[...] када үзэгдөө. 2—3 үдэр [...] Захаамин, Горячинск, Улаан-[...] Ново-Селенгинск, Кабанск [...] гуудта иимэ һалхин бүү[...] Мүн Хэжэнгэдэ, Нарһатада 4[...] үдэрэй туршада секундын [...] метр хүсэтэй һалхин боло[...] байна. Эхилээд байһан а[...] хоногой тэнгһээ дулаархаар [...] леэгдэнэ.

Ин. КОТОВ.

Сагай уларил

Улаан-Үдын авиаметстанци[...] мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр ре[...] публика дотоонай бага зэргэ үүл[...] тэй байха. Зүүн зүгһөө һулан[...] наар һалхилха. Хойто аймагууд[...] 2—7 градус хүйтэн, урда айма[...] гуудта гурбан градус хүйтэнһ[...] хоёр градус хүрэтэр дулаар[...] Улаан-Үдэ городто һүниндөө 13—15, үдэртөө 1—3 градус хүйт[...] болохоор хүлеэгдэнэ.

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ТАЛА БАРИГШАДАЙ АЯНШАЛГА

ЦЮРИХ, апрелиин 12. ТАСС-ай тусхай корреспондент Г. Драгунов иигэжэ дамжуулна:

Швейцариин эб найрамдалай тала баригшадай аяншалгада хабаадагшадай колонно үсэгэлдэр үдэшэ эндэ хүрэжэ ерээ. Андельфинген Цюрих хоёрой хоорондохи аяншалгада хабаадаһан 600 тухай хүн—политическэ болон шажанай элдэб үзэл баримталдаг аад, харин бултадаа эб найрамдал хамгаалхые эрмэлзэдэг хүнүүд гурбан үдэрэй турша соо 60 километртэ ябаһан байна.

Вьетнамдахи дайн байлдаае зогсооха, Вьетнамай газар дээрэһээ хариин сэрэгүүдые гаргаха, буу зэбсэг бүгэдэ никтээрээ, хүсэдөөр хураха, ядерна бүхы туршалгануудые болюулха, ядерна зэбсэг хорихо уряатайгаар Андельфинген Цюрих хоёрой хоорондохи аяншалга үнгэрһэн.

Цюрихскэ сүмын—городой эгээн лэ эртэ үрдын барилгануудай үмэнэхи талмай дээрэ хүн зонойнгоо талаар нэгэдэхи һуури эзэлдэг Швейцариин энэ городой олон хүн зон аяншалгада хабаадагшадые угтаа. Хариин бүлэг хүдэлмэришэд: италиинхид, испаниинхид, грегүүд эндэ байлсаа.

Андельфинген Цюрих хоёрой хоорондохи аяншалгын дүүрэһэнтэй дашарамдуулагдажа, митинг болоо. Митингдэ хабаадагшадай үмэнэ парламентын гэшүүд—социалистнууд О. Шутц, М. Арнольд үгэ хэлэһэн байна. Бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ эб найрамдал аршалан хамгаалха, бэхижүүлхэ үгаа шухала байһые тэдэнэр онсолон тэмдэглээ, энэ һайн һайхан хэрэгтэ Швейцариин эб найрамдалда дуратай арадууд өөһэдынгөө туһа нэмэри оруулжа шадаха гэжэ мэдүүлээ.

«ВЬЕТНАМДАХИ ДАЙН БАЙЛДААЕ ЗОГСООХО!»

НЬЮ-ЙОРК. «Вьетнамдахи дайн байлдаае зогсоогты», «Амгалан байдалые бидэнэр хүсэнэбди»— гэһэн уряатайгаар Нью-Йоркдо демонстраци дахяад болоожо, Вьетнамда Америкын хэжэ байһан ээрхэг түримхэй ябуулгые буруушаагаа. Вьетнамда шуһа адхаруулгые дары түргэнөөр болюулха эрилтэ хэһэн плакадуудые бариһан бүлэг олон ветеранууд, ревервистнүүд Нью-Йоркын гол үйлсээр гараа. Городой олон хүн зон демонстрантнуудтай хамтаран ниилээ.

Филадельфиин бүлэг олон хүн зон—Вьетнамдахи дайн байлдаа зогсоохын түлөө аяншалгада хабаадагшад Нью-Йорк ерээ. Энэ аяншалгань апрелиин 5-да эхилһэн байгаа. Хамсыдаа хара бүдүүдые уяһан тэдэнэр Нью-Йоркын түбэй ниитын библиотекын байшангай дэргэдэ харуулда жагсаһан байна.

Вьетнамдахи уршагта дайн байлдаае буруушааһан, Женевскэ хэлсээнүүдые Холбоото Штадуудай сахихые уряалһан үгэнүүд Колумбийскэ университедтэ сууряатан дуулдаһан байна. Дайнда эсэргүү конференци эндэ болоожо, тэрээндэ Нью-Йоркын колледжнүүдэй, дүтэ шадарайнь хэдэн штадуудай һурагшад хабаадаһан байха юм.

УЛААН-БААТАР. МНР-эй олониитэ Урда Вьетнамай хүн зонтой нэгэн адляар уур сухалаа хүрэнэ. Урда Вьетнамай Национальна сүлөөрэлгын фронтын ЦК-гай мэдүүлгые дэмжэнэ. Химическэ хорото бодосууд болон газуудые Америкын сэрэгэйхидэй хэрэглэдэг байһанда эрид шууд буруушаалта энэ мэдүүлгэ соонь хэгдэһэн байна.

Хуули ёһые, дэлхэйн олониитын һанамжые оройдоошье хэрэгсээгүйгөөр Пентагон Урда Вьетнамай хүн зондо эсэргүүгээр химическэ хорото бодосуудые хэрэглэнэ гээд Монголой эб найрамдал хамгаалха комитедэй түрүүлэгшын орлогшо профессор Н. Садом мэдүүлээ. Бузгай муухай гэмтэ хэрэгэйнгээ түлөө харюусалгые американ ээрхэг түримхэйшүүл хүсэдөөр дааха гээд профессор онсолон тэмдэглээ.

ЛОНДОН. Залуу либералнуудай национальна лигиин Колвин-Бейдэ жэл бүхэндэ болодог конференциин 500 делегат резолюци баталан абажа, Вьетнамда Америкын бэелүүлдэг политикаһаа холо байхыень Англиин правительствые уряалаа. ДРВ болон Урда Вьетнамые бомбодолгые, гал шатаадаг бомбо гэхэ зэргын зэбсэг Америкын сэрэгүүдэй хэрэглэлгые конференцидэ хабаадагшад буруушаагаа.

Вьетнамдахи дайн байлдаа зогсоохые конференцидэ хабаадагшад уряалаа.

ХАНОЙ. Урда Вьетнамай Национальна сүлөөрэлгын фронтдо ородог католигуудай түлөөлэгшэ Жозеф-Мари Хо Гуэ Ба католигууд-патриодуудай зүгһөө мэдүүлгэ хэжэ, Урда Вьетнамай хүн зондо эсэргүүгээр химическэ хорото бодосууд болон хорото газуудые Америкын империалистнуудай хэрэглэжэ байһые буруушаагаа. Тэрэ Урда Вьетнамай Национальна сүлөөрэлгын фронтын 1966 оной мартын 13-да хэһэн мэдүүлгые хүсэдөөр дэмжээ. Урда Вьетнамда химическэ хорото бодосууд болон хорото газуудые американ ээрхэг түримхэйшүүлэй хэрэглэдэг байһаниинь энэ мэдүүлгэ соо буруушаагданхай.

ГАВАНА. США-гай империалис ээрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүсэн, вьетнам арадай хэжэ байһан баатарлиг тэмсэлдэ һанал нэгэдэлгын ехэ митингые Сальвадорой студентнүүдэй организаци үнгэргөө. Ороной политическэ болон профсоюзна элитэ ажал ябуулагшад митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Урда Вьетнамда хэгдэжэ байһан американ интервенциие, Вьетнамай Демократическа Республикын газарые США-гай авиацини бомбодолгые эрид шууд буруушаагаа.

(ТАСС).

ЕХЭ МИТИНГ БОЛОБО

ОСЛО, апрелиин 12. (ТАСС). Атомна зэбсэгтэй бололгодо эсэргүүсэн, эб найрамдалай түлөө тэмсэгшэд Норвегиин ниислэлэй үйлсэнүүдтэ үсэгэлдэр үгаа ехэ манифестаци хэжэ, атомна зэбсэгтэй болохо хэрэгые буруушааһан байна. Осло шадарай Колсос һууриһаа городой түбэй ратушын талмай хүрэтэр аяншалгахэгшэд хара бүдүүд дээрэ өөрынгөө эрилтэнүүдые сагаан шэрээр бэшэһэн ябаа. «Норвегиие атомна зэбсэгтэй болгохогүй», «НАТО-гой атомна түсэбүүдтэ Норвегиие хабаадуулхагүй», «Европо атомна зэбсэггүй орон нютаг байха ёһотой» гэһэн эрилтэнүүдые тэдэнэр хэһэн байна.

Колсосһоо түшаан болоожо митинг эхилээ бэшэ юм. Тэндэ НАТО-гой штаб байдаг. Тиигэжэ Норвегиин эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэд эндэһээ аяншалгые эхилхэдээ, Хойто-атлантическа бүлэглэлэй атомна стратегидэ Норвегиин хабаадалсалгые эрид шангаар буруушааһан болоно.

Атомна зэбсэгжэлгэдэ эсэргүү аяншалгада хабаадагшадай үгаа ехэ митинг ратушын талмай дээрэ болоо.

Дж. НЕРУГЭЙ ДУРАСХААЛДА

ДЕЛИ, апрелиин 12. (ТАСС). Гүрэнэй элитэ ехэ ажал ябуулагша, Индиин арадай агууехэ хүбүүн Джавахарлал Нерүгэй дурасхаалые мүнхэтхэ зорилгоор Индиин ниислэл Делидэ Нерүгэй нэрэмжэтэ университедһээ гадна, Нерүгэй нэрэмжэтэ академи байгуулагдахань. Энэ академидэ Джавахарлал Нерүгэй тусгаар һонирходог предмедүүд шудалагдаха, научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэри хэгдэхэ байна. Джавахарлал Нерүгэй дурасхаалда зорюулагдаһан фондын мүнгэ зөөриһөө энэ академи байгуулагдаха юм.

Гадна ороной штат бүхэндэ хүүгэдэй ордонууд байгуулагдаха. Эдэ ордонуудта Нерүгэй нэрэ олгогдохо.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Парти ба арадай бата нэгэдэл» гэһэн түрүү бэшэг. Республикын промышленность болон хүдөө ажахын хүдэлмэришэдэй табан жэлэй түрүүшын һарада түйлаһан амжалта тухай мэдээсэл. «Сабшалан һайжаруулха һара» гэһэн материал.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Экономическа талаар шэнэ гүримые бэелүүлхэ гээшэ ойрын жэлнүүдтэ дүүргэхэ шухалын шухала зорилгонуудай нэгэн мүн» гэһэн рубрика доро предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд болон партийна хүдэлмэрилэгшэдэй статьянууд.

Гурбадахи хуудаһанда: Т. Башкуев, Н. Зугеев гэгшэдэй Советскэ Союзай Герой, полковник В. Б. Борсоевой түрэһөөрнь 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан статья.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: уран зохёолшо П. Макрушенкын—«Бусалга» гэһэн шэнэ повестиин нэгэ хэһэг. Республикын һонин.

Редактор Ц. О. ОЧИРО[...]

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-37, отделов: сельскохозяйственный—47-59, 35-14, промышленный—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни—40—49, идеологический—24—74, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-30, информации—34-05 и переводов—24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н-01549. Зак. № 362.